

1 četvrtak, 17.08.2006.
2 [Otvorena sjednica]
3 [Optuženik je ušao u sudnicu]
4 [Svjedok je ušao u sudnicu]
5 ... Početak u 9.15h
6 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim, ustanite!
7 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju otvara zasjedanje.
8 Izvolite sjesti.
9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dobro jutro, gospodine Ličina. Da Vas
10 još jednom podsjetim da Vas obavezuje svečana izjava koju ste dali prvoga dana
11 svoga svjedočenja u kojoj ste rekli da ćete govoriti istinu, cijelu istinu i
12 ništa osim istine. Hvala Vam.
13 SVJEDOK: RATKO LIČINA [nastavak]
14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Black, dobro jutro! Imate
15 riječ.
16 G. BLACK: [simultani prijevod] Dobro jutro, časni Sude. Mogu li
17 nastaviti?
18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete.
19 Unakrsno ispituje g. Black: [nastavak]
20 [Tužitelj ispituje putem prevoditelja]
21 P: Dobro jutro, gospodine Ličina!
22 O: Dobro jutro.
23 P: Ako mi date malo vremena za ovo proceduralno pitanje prije nego što
24 nastavimo sa unakrsnim ispitivanjem...
25 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, radi se o dokaznom predmetu
26 881 koji je jučer usvojen. Referent za predmet nam je skrenuo pažnju na
27 redigovanu verziju koja treba da zamijeni ovu koja nije redigovana. Radi se samo
28 o nekoliko redaka u vrhu koji se odnose na izvor za ovaj dokument. On nije u
29 elektronskom sistemu. Sve je spremno. Htio sam da to uđe u zapisnik i ako
30

1 dozvolite, onda će referent za predmet napraviti izmjene. Sudski službenik će
2 napraviti izmjene u tom dokumentu 881.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Neka se ono što je potrebno uradi na
4 dokumentu 881 kako bismo bili sigurni da ćemo imati redigovanu verziju
5 dokumenta. Hvala Vam.

6 [Suci vijećaju]

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam, gospodine Black. Možete
8 nastaviti.

9 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

10 P: Za početak, vratit ću se ukratko na pitanje govora predsjednika
11 Tuđmana o čemu se jučer razgovaralo.

12 Mislim da ste rekli da se sjećate da ste vidjeli i čuli taj govor.
13 Možete li da mi opišete - najbolje što možete - šta mislite da je to što ste
14 vidjeli i čuli?

15 O: Dakle, ovako. Radi se o konkretnom, o toj... jednoj konkretnoj
16 rečenici. Ja ne pamtim sve govore Franje Tuđmana. Ali tu konkretnu rečenicu:
17 "Hrvatska..." ... "Ne bi bilo rata da ga Hrvatska nije željela" - tu, tu
18 konkretnu rečenicu vrlo dobro znam. Ona je ponavljana u puno izvoda, na
19 televizijskim emisijama. O... znači, o tome se radi. Ja nisam govorio o
20 kompletnom govoru, nego upravo o toj rečenici.

21 P: Nisam dobro postavio pitanje. Pitam se, možete li da opišete gdje se
22 on nalazio, s kim je bio, da li je stajao sam, da li je stajao još sa nekim, ima
23 li nekog detalja kojeg se sjećate o tome šta ste čuli ili vidjeli?

24 O: Ne, ponavljam. Dakle, to je jedan izvadak iz jednog od njegovih
25
26
27
28
29
30

1 govora. Da li je to govor, da li je intervju ili takvo nešto, to ne znam. Ali,
2 ta rečenica je bila jako prepoznatljiva. Ponavljana je u jako puno televizijskih
3 emisija. Znači, ja... ja govorim upravo o rečenici koju je Tuđman ponovio - da
4 rata ne bi bilo da ga Hrvatska nije željela. Takva rečenica i takva javna izjava
5 sigurno postoji.

6 P: Sasvim jasno ste rekli šta mislite da je bila ta rečenica.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinite. Gospodine Milovančeviću,
8 imate riječ.

9 G. MILOVANČEVIĆ: Imam jednu intervenciju, časni Sude. Jednu molbu. Molim
10 da Sudsko veće održava red u sudnici. Ja sam se do sada mnogo puta ustručavao da
11 stavim ovakav predlog. Kolega Whiting odmahuje glavom. On pravi grimase, smeška
12 se. Sada trenutno je odmahivao glavom. On sedi između kolege koji ispituje i
13 svedoka. Ja mislim da ometa svedoka. U svakom slučaju, meni smeta u mom radu. I
14 gospodin Martić je takođe zamolio mene kao branioca da skrenem Sudskom veću
15 pažnju na takvu situaciju. Mi ne pravimo grimase. Nikada. Bilo je čak i mnogo
16 pitanja koja su bila na ivici smešnih. Mi smo bili ozbiljni. Molio bih da se
17 kolega Whiting uzdrži od ovakvog ponašanja. I s obzirom da to ponavlja stalno,
18 molim da i Vi u tom smislu intervenišete.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću, što
20 ste to rekli. No, prije nego što zamolim gospodina Whitinga da nešto kaže, hoću
21 da Vas uvjerim da ovo Vijeće čini sve od sebe da održi red u sudnici.

22 Gospodine Whiting, imate riječ.

23 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, ako sam reagovao, to nije
24
25
26
27
28
29
30

1 bilo namjerno. Izvinjavam se. I mislim da to uopšte nije konstantno, ali svakako
2 ću se... obratiću pažnju na to.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala zbog tog izvinjenja, gospodine
4 Whiting i nadam se da ćete se potruditi da se to ne desi ako se već jeste
5 desilo. Hvala Vam.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

7 P: Gospodine Ličina, prije nego što smo bili prekinuti, Vi ste sasvim
8 jasno rekli šta mislite da se sjećate u vezi sa tom izjavom. A mene zanima sve
9 čega se možete sjetiti vizuelno. Možete li nam reći neki kontekst: da li je on
10 stajao sam, da li je stajao sa drugima ili je sjedio... Da li imate bilo kakvo
11 vizuelno sjećanje; možete li se sjetiti bilo čega o tome kada je gospodin
12 Tuđman, predsjednik Tuđman, davao tu izjavu, a da Vi mislite da ste to vidjeli?

13 O: Vizuelno se sjećam da je on bio na ekranu. Mislim da je bio sam.
14 Nisam siguran, ali mislim da je bio... dosta sam siguran, ustvari, da je bio sam
15 na... ovaj... u... onako, znači, kako to da kažem... to je bio nekakav total, da
16 tako kažem, u tom nekom tehničkom smislu. Znači, krupni plan.

17 P: Ako se ničeg više ne sjećate, u redu. Ne, ne, ja ne insistiram. Ali
18 možete li se sjetiti bilo čega o tome kako je bio obučen, šta je nosio, da li je
19 imao kaput, da li je bio vani, na otvorenom, da li je imao košulju, kravatu?
20 Bilo čega, možete li da se sjetite - najbolje što možete da se sjetite?

21 O: Pretpostavljam da je bio obučen znači, standardno, kako... kako su
22 ljudi obučeni u takvim situacijama. Ne...

23 P: Prekinuću Vas. Ne tražim od Vas da pretpostavite ni nagađate. Ja
24
25
26
27
28
29
30

1 hoću da znam čega se Vi sjećate.

2 O: Kao što sam rekao... znači, sjećam se i upravo sam rekao znači, da
3 se... koliko me sjećanje služi, da je ta izjava bila sa... na televiziji, sa
4 Franjom Tuđmanom u prvom planu. Možda je čak onako bila krupna slika.
5 Pretpostavljam ako daje takvu izjavu da mora da bude standardno obučen. Ne znam,
6 ne shvatam pitanje, šta Vam to znači... Vjerovatno nije bio u pidžami, mislim...
7 Ne znam kako bi...

8 P: Ovdje ću Vas prekinuti, gospodine.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li se sjećate kojom prigodom je to
10 bilo?

11 SVJEDOK: Časni Sude, kao što sam rekao, ja se ne sjećam o... o... o
12 čemu, o kakvom se konkretnom govoru radi. To je jedna rečenica koja je kasnije
13 često, u raznim emisijama korištena; u raznim televizijskim emisijama korištena.
14 Znači, bilo je više povoda kada se to pojavljivalo.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Možete nastaviti,
16 gospodine Black.

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

18 P: Da li ste ikada vidjeli cijeli govor ili ste vidjeli samo tu
19 rečenicu, odnosno, taj dio rečenice?

20 O: Ja ne znam. Moguće je da sam nekad vidio cijeli govor. Ali za mene je
21 ost... ta rečenica ostala upečatljiva i to sam zapamtio. Znači, takva rečenica
22 je bila upečatljiva i to sam zapamtio. Ja nemam potrebu da pamtim sve govore
23 Franje Tuđmana.

24 P: Ne pitam Vas ni o jednom drugom govoru osim o ovome. I još jednom ću
25 Vas pitati prije nego što nastavim. Pređem na drugu temu. Neću da nagađate, neću
26 da pretpostavljate. Ima li još bilo čega, bilo kojeg detalja kojeg se sjećate o
27 tom govoru? Ako nema, onda ćemo nastaviti, ako ima još nešto, onda mi kažite
28 sada.

29

30

1 O: Ova rečenica je bila upečatljiva. To sam zapamtio. Nekih drugih
2 stvari se ne sjećam trenutno.

3 P: U redu. Hvala.

4 O: Molim.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Mislim da nam je Odbrana sinoć poslala,
6 iako sam ja to dobio jutros, jedan članak iz novina, iz srpskih novina *Vesnik*,
7 datiran 16. juni 2006. Sad ću vam pokazati taj članak. Molim pomoć sudskog
8 poslužitelja.

9 PREVODITELJICA: Ispravka prevodioca: *Vesti*, a ne *Vesnik*.

10 P: Datum je 16. juli. Pogriješio sam rekao kada sam rekao da je 16.
11 juni. Zapravo se radi o 16. julu 2006. godine. Molim sada pomoć sudskog
12 poslužitelja. Ovo nemamo, časni Sude, u elektronskom sistemu jer smo upravo
13 dobili taj primjerak. Imam primjerak na B/H/S-u za svjedoka. Imam i prevod na
14 engleski jezik, odnosno, djelomičan prijevod koji smo dobili od Odbrane, tako da
15 ću primjerke prevoda obezbijediti i za Vijeće. To će biti od pomoći.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Black. Kažete da je
17 to članak iz novina koji ste dobili jučer?

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Tačno. Nakon razgovora o tom govoru,
19 Odbrana nam je *e-mailom* poslala ovaj članak iz novina sa prevodom.

20 P: Gospodine Ličina, ja imam problem jer ne znam ćirilичno pismo tako da
21 nisam siguran gdje se citat nalazi na ovoj stranici. No da li vidite citat iz
22 govora predsjednika Tuđmana koji daje, drži taj govor 24. maja 1992. godine? Da
23 li ga vidite na ovoj stranici?

24 O: Da. Da, on se nalazi u ovome... u ovome zadnjem retku. Negdje od
25 polovine stranice. Počinje sa navodnicima: "Rata ne bi bilo da ga Hrvatska nije
26 željela."

27

28

29

30

1 P: I možemo da ga vidimo. Vidite da je datum 24. maj 1992. godine. To će
2 nam pomoći da lociramo taj govor. To je upravo onaj dio koji Vi pokazujete. Da
3 li vidite datum, 24. maj 1992. godine, u istom tom stupcu koji ste Vi maločas
4 pokazali?

5 O: Da. To je... Navodi, znači, to je intervju sa... ne vidim sa kim. I
6 on... on taj govor datira na 24. maj. Znači, on mu daje taj ko... ko, ovaj, ko
7 daje ovaj intervju. Jer vidim da su to pitanja i odgovori. Znači, to je
8 interpretacija.

9 P: Dakle, to je razgovor sa nekim, a taj neko se sjeća govora i daje
10 verziju tog govora. Da li je to ono što se nalazi na ovoj stranici?

11 O: Da, da. On ovdje citira.

12 P: Možete li pročitati taj citat koji se pripisuje predsjedniku Tuđmanu?

13 O: "Rata ne bi bilo da ga Hrvatska nije željela."

14 P: A nastavlja se, zar ne?

15 O: "Međutim, mi smo procijenili da samo ratom možemo izboriti
16 samostalnost Hrvatske. Zbog toga smo vodili politiku pregovora, a iza tih
17 pregovora formirali smo oružane jedinice." 'Oćete cijeli ovaj citat? Da čitam...
18 pročitam cijeli citat?

19 P: Molim Vas da sporije čitate zbog prevoda. Hvala Vam.

20 O: Dobro. Pročitat ću ponovo cijeli citat. Znači: "Rata ne bi bilo da ga
21 Hrvatska nije željela. Međutim, mi smo procijenili da samo ratom možemo izboriti

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 samostalnost Hrvatske. Zbog toga smo vodili politiku pregovora, a iza, a iza tih
2 pregovora formirali smo oružane jedinice. Da nismo to tako uradili..."

3 PREVODITELJICA: Malo sporije, mole prevodioci.

4 O: "... Da nismo to tako uradili, mi ne bismo došli do cilja. Znači, rat
5 je bilo moguće izbjeći da smo odustali od naših ciljeva tj. od samostalnosti
6 naše države, ali mi to nismo htjeli ni po cijenu života."

7 P: Sada, kada ste ovo pročitali, da li su to riječi za koje mislite da
8 ste čuli da ih je izgovorio Franjo Tuđman?

9 O: Vjerovatno da. Ali ovo je znači, citat. Ovo je nečiji citat u
10 intervjuu. Da, pretpostavljam da bi to trebalo... da se radi o tome.

11 P: Dobro. Da li to utiče na Vaše mišljenje u vezi sa datumom? Da li
12 mislite da je možda to govor za koji mislite da ste ga čuli ili vidjeli u maju
13 1992. godine ili i dalje ostajete kod Vašeg jučerašnjeg iskaza da je to bilo
14 kasnije, odnosno 1995. ili 1996. godine?

15 O: Ja sam rekao da sam taj govor čuo 1995. ili 1996. Dakle, moguće je.
16 Ja ne mogu decidno da tvrdim vreme... vreme toga govora. Ja, ustvari, ono o čemu
17 sam govorio je upravo ta rečenica. Ta rečenica je često korištena. Nju ste možda
18 mogli da čujete i ovi...ovi... i ovih godina na... na televizijama se
19 pojavljivala. Znači,... A ja sam locirao vreme kada sam ja čuo tu rečenicu.

20 P: Dakle, kažete da je moguće da ste vidjeli ili mislite da ste vidjeli
21 ili čuli ovaj odlomak 1995. ili 1996., a zapravo, radi se o nečemu što je
22 izrečeno u maju 1992. godine? Da li je to moguće?

23 O: Moguće. Da, moguće je.

24 P: A šta se sjećate da ste vidjeli ili čuli? Da li se uvijek radilo o
25 istom odlomku ili o raznim verzijama? Ja pretpostavljam da se uvijek radilo o

26

27

28

29

30

1 istom odlomku.

2 O: Da, uglavnom se radilo o odlomku. Znači, o ovoj rečenici "Rata ne bi
3 bilo da ga Hrvatska nije željela."

4 P: Hvala i na Vašoj pomoći i na strpljenju.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, da li bismo mogli uvrstiti
6 ovo u spis?

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se članak iz novina uvrsti u
8 spis.

9 TAJNIK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovaj dokument će dobiti broj
10 dokaznog predmeta 884.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala. Ovdje nemamo ERN broj niti ništa
13 drugo, ali mislim da će dvije strane uspjeti se pobrinuti da se to napravi. S
14 obzirom da je Obrana to dostavila, možda bi oni to željeli napraviti. Ali možemo
15 i mi napraviti tehnički dio posla.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Kako želite.

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala. Gospodine Ličina, želio bih da se
18 nakratko vratimo na pitanje rezolucija Ujedinjenih naroda. Htio bih Vam pokazati
19 još jednu takvu rezoluciju. Molit ću da nam se na ekran stavi dokument koji nosi
20 ERN broj: 0086197 do 6199. Nažalost, nemam prevod ovoga na B/H/S. Vidjet ćemo
21 samo dokument na engleskom. Radi se o Rezoluciji Vijeća sigurnosti 871 koja je
22 usvojena 04.10.1993. godine.

23 /.../

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Vi nešto čekate, gospodine Black?

25

26

27

28

29

30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja to još nemam na ekranu.
2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mi to već neko vrijeme imamo.
3 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja se izvinjavam... Aha, evo, sad mi se
4 pojavilo.
5 P: Gospodine Ličina, da li Vi znate engleski? Da li Vi možete čitati na
6 engleskom?
7 O: Engleski - služim se s njim, ali ne toliko dobro.
8 P: Ja se izvinjavam što to nemamo na Vašem jeziku. Dozvolite da Vam
9 pročitam nekoliko relevantnih dijelova. U trećem paragrafu ove rezolucije iz
10 oktobra 1993. Vijeće sigurnosti kaže da ponovo osuđuje nastavak vojnih napada
11 unutar teritorija Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine. I ponovno
12 izražava svoju spremnost da osigura poštivanje suvereniteta i teritorijalnog
13 integriteta Republike Hrvatske, Republike Bosne i Hercegovine i Bivše
14 Jugoslavenske Republike Makedonije gdje je razmješten UNPROFOR. Pod 4 ponavlja
15 ključnu važnost potpune i hitne provedbe plana Ujedinjenih naroda, mirovnog
16 plana Ujedinjenih naroda za Republiku Hrvatsku, uključujući i odredbe plana koje
17 se tiču demilitarizacije zaštitnih područja Ujedinjenih naroda. I zatim se
18 govori o tome da se pozivaju potpisnici da surađuju. Pod brojem 6 se traži hitni
19 prekid vatre, to jest sporazum o njemu između hrvatske vlasti i lokalnih srpskih
20 vlasti u UNPA zonama. A pod 7 naglašava koliko smatra važnim, kao prvi korak
21 provedbe plana UN-a za Republiku Hrvatsku, da se nastavi proces uspostave vlasti
22 Republike Hrvatske u ružičastim zonama, itd.
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Dakle, kao prvo, gospodine Ličina, ovo je jedan primjer gdje Vijeće
2 sigurnosti osuđuje napade od strane Hrvatske u UNPA zonama i u okolini. Je li
3 tako?

4 O: Ovo je primjer kada ponovo Savjet bezbjednosti osuđuje, ali ništa
5 dalje ne preduzima iako su se desili brojni zločini. A htio bih da naglasim da
6 zločina nije bilo samo u području ružičastih zona. U vreme agresiji na područje
7 Maslenice došlo je do upada hrvatskih snaga i pogibije 22 vojnika Vojske
8 Republike Srpske Krajine u reonu Malog Alana. To je... nije bilo u ružičastim
9 zonama, nego je bilo u ovim UNPA zonama.

10 P: U jednom drugom dijelu ovog dokumenta, ustvari, u jednom od ovih
11 dijelova koje sam pročitao - moja ispravka - Vijeće sigurnosti potvrđuje svoju
12 predanost obezbjeđivanju poštovanja za suverenitet i teritorijalni integritet
13 Republike Hrvatske. A to je zbog toga što je od međunarodnog priznanja Hrvatske
14 - dakle, u to vrijeme 1992. - Krajina uvijek bila smatrana dijelom Hrvatske od
15 strane međunarodne javnosti. Zar ne?

16 O: Rezolucija 743 koja je... po kojoj su snage UNPROFOR-a došle na
17 područje Republike Srpske Krajine je bila po snazi viša od ovih rezolucija.
18 Rezolucija 743 je govorila o tome da se političko... da se neće prejudicirati
19 političko rešenje, nego da će se političko rešenje postići dogovorom. A dogovor
20 se ogledao u tome što je Hrvatska vršila agresije, a aktivnosti Saveta
21 bezbednosti svodili su se evo na ovakve rezolucije.

22 P: Da li znate od kojeg datuma je Rezolucija 743? Ili recimo mjesec. Da
23 li se sjećate?

24 O: Rezolucija 743 je Vanceov plan. Znači, to je... to je... mislim da je

25
26
27
28
29
30

1 stupila na snagu deve...1992. godine ako se... ako se ne varam.

2 P: Da, međutim nakon priznanja Hrvatske od međunarodne zajednice, od tog
3 trenutka sigurno nadalje, iako je rečeno da nemaju namjeru prejudicirati bilo
4 kakav politički ishod događaja, uvijek se tvrdilo da se Krajina smatra dijelom
5 Hrvatske. Zar ne?

6 O: Takve rezolucije koje su niže po svom stepenu dolaze u sukobu sa
7 Rezolucijom 743 po osnovi kojih je... su snage UNPROFOR-a došle, došle na
8 područje Republike Srpske Krajine.

9 P: Vi nemate zapravo temelja za ovu Vašu tvrdnju da je jedna rezolucija
10 višeg ranga od neke druge rezolucije istog Vijeća sigurnosti. To je Vaše
11 mišljenje. Vi biste voljeli da je ta bitnija od drugih, ali...

12 O: Rezoluciju 743 su prihvatile sve zainteresov... su prihvatile sve
13 zainteresovane strane. Da nije bilo tako, onda ne bi bilo čak i pritisaka da
14 neki /?neke/ loše strane, po Srbe, Rezolucije 743 Srbi prihvate. Prema tome,
15 Rezolucija 743 je bila značajnija i imala je svoj politički značaj.

16 P: Da, ali što se same vrijednosti rezolucija tiče kad se usporede dvije
17 rezolucije, one su jednako značajne, zar ne? Mislim, Vi govorite sada o
18 Vanceovom planom koji jeste sporazum među strana, ali što se rezolucija tiče,
19 one imaju jednaku težinu, zar ne?

20 O: Nemaju jednaku težinu. Rezolucije 743 je provođenje Vanceovog plana.
21 Prema tome nemaju... nemaju jednaku /nerazgovijetno/. Ne slažem se s Vama, s
22 ovom tvrdnjom, nikako. I ostajem pri svom stavu da je Rezolucija 743 viša po
23 svom... po stepenu.

24 P: Još nešto što možemo vidjeti u ovoj rezoluciji Vijeća sigurnosti kao
25
26
27
28
29
30

1 i u one dvije koje smo gledali jučer - da se tu strane pozivaju, uključujući
2 posebno srpsku stranu, da izvrše demilitarizaciju. To je jedna od stvari o
3 kojima je Vijeće sigurnosti stalno izražavalo svoje inzistiranje. Zar ne?

4 O: Da. Ispada da se... Izvrši se agresija na jedno područje, izvrši se
5 pokolj i nakon toga se traži demilitarizacija. To je cinično.

6 P: Ja sam sada koncentriran na srpsku stranu. Mislim da ste Vi govorili
7 o tome da je dio Vanceovog plana bila ideja da se srpski entitet u Krajini
8 demilitarizira - da tamo nije trebalo imati oružja sa dugim cijevima. Da li ste
9 upoznati sa tim elementom?

10 O: Proces demilitarizacije Krajine nije ni počeo, desila se već prva
11 agresija. Razmještaj snaga UNPROFOR-a nije bio ni potpuno završen, agresija se
12 već desila na području Miljevačkog platoa. Na koji način da se gradi... da se
13 gradi poverenje i kreće se u neka... u bilo kakve političke pregovore ako... ako
14 imate jednu stran... drugu stranu koja je apsolutno vjerolomna? Prema tome, mi
15 smo...

16 P: Dozvolite da Vas prekinem na trenutak. Uglavnom ste odgovorili na
17 moje pitanje. A Vi ponovo skrećete pritom pažnju na hrvatsku stranu. Ali, stvar
18 je u tome da se srpska strana nikad nije pridržavala tih odredbi o
19 demilitarizaciji. Zar ne?

20 O: Da smo bili demilitarizovani, onda nas... onda bi nas izginulo još
21 više nego što nas je izginulo. Ja ne znam šta Vi hoćete. Znači, da se... da se
22 mi totalno razoružamo, pa da nas pokolju ko što su nas poklali u Drugom
23 svjetskom ratu?

24 P: Ja Vas nisam ni pitao jeste li trebali ili niste trebali to učiniti.
25 Ja samo hoću od Vas dobiti potvrdu da je postojao određeni plan i da se srpska

26

27

28

29

30

1 strana sa tim planom nije... tj. da nije ispunila njegove odredbe. Tu odredbu o
2 demilitarizaciji, to niste ispunili, zar ne?

3 O: Te dvije, te dvije stvari su tijesno povezane. Ne mogu se te dvije
4 stvari gledati odvojeno. Hrvatska je prva koja je počela da krši... koja
5 je...koja je kršila dogovore. Ona je prva izvršila agresiju...

6 P: Gospodine Ličina, dozvolite da Vas prekinem. Vi ste veoma jasno rekli
7 nam za tu hrvatsku agresiju. To smo shvatili. Međutim odgovorite mi: već uzevši
8 u obzir ovo što ste sada rekli, da li je tačno da se i srpska strana nikad nije
9 zapravo ispunila te odredbe demilitarizacije? Vi ste nam sad rekli što se
10 konteksta tiče sve, ali mi sada odgovorite na ovo pitanje.

11 O: Mi smo do tada bili u ratu. I normalno je, poverenje se... poverenje
12 treba da se stekne da bi se nešto postiglo. Do... Hrvatska ničim nije dala za
13 pravo da... da se kreće u pregovore i da se stvori poverenje između dvije
14 strane. Ona je samo vršila agresije. I apsolutno je dato za pravo Srbima da se
15 ne razoružavaju u takvoj poziciji. Tvrdim da se Srbi... da su se Srbi
16 razoružali, situacija bi bila kudikamo gora. Žrtava bi bilo još više. Mi
17 nigdje... mi nikad nigdje nismo nap...

18 P: Dozvolite da Vas prekinem. Gospodine Ličina, sad nam držite govor,
19 ali mislim da ste unutar toga rekli da su Srbi u potpunosti imali pravo da se ne
20 izvrše razoružavanja. Dakle, iz toga mogu zaključiti da se Srbi nisu pridržavali
21 odredbe o demilitarizaciji. Odgovorite mi na to, pa možemo ići dalje.

22 O: Gospodine Black, Vi zamjenjujete dvije teze. Ja sam vrlo jasno dao
23 odgovor na pitanje. Razmeštaj snaga UNPROFOR-a nije počeo - Hrvatska je
24 prekršila dogovor. Takvo pitanje bi imalo smisla da... da je... da je bilo
25 godinu ili dvije dana mira, pa da... pa da su se Srbi... ili neki period
26 vremenski, i da se Srbi nisu razoružali. Međutim u situaciji, u vremenu kada se

27
28
29
30

1 dešavalo što se dešavalo...

2 P: Gospodine Ličina, moram Vas opet prekinuti. Već ste nam četiri ili
3 pet puta objasnili okolnosti. Ali, ne želite odgovoriti na moje pitanje.
4 Slušajte pitanje: srpska strana se nije pridržavala odredbe o demilitarizaciji.
5 Je li to tačno?

6 O: Ja sam Vam dao vrlo jas... vrlo jasan odgovor na Vaše pitanje. Vrlo
7 jasan odgovor. Jesam.

8 P: Ne, niste mi dali jasan odgovor. Jasan odgovor bi bio "jesu" ili
9 "nisu".

10 G. MILOVANČEVIĆ: Ja prigovaram ovom...ovoj vrsti terorisanja svedoka.
11 Tužilac u unakrsnom ispitivanju mora imati u vidu odgovor koji je svedok dao u
12 toku glavnog ispitivanja. U toku glavnog ispitivanja svedok je objasnio da je
13 srpska Teritorijalna odbrana predala teško naoružanje pod dupli ključ
14 Ujedinjenih nacija: tenkove, artiljeriju, minobacače. Ovo je druga tema. I ovo
15 su različite stvari. Neka tužilac onda pita da li ostaje pri onome što je rekao
16 u glavnom ispitivanju.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja ne razumijem što Vi tvrdite,
18 gospodine Milovančeviću. Kakve veze ima to sad naoružanje pod dvostrukim ključem
19 i to... Pitanje je veoma jednostavno koje je postavljeno svjedoku. Da li se
20 srpska strana pridržavala demilitarizacije? Svjedok odbija da odgovori na
21 pitanje. Ja ne znam o čemu sad Vi govorite. Ne razumijem Vaš prigovor. Zamolit
22 ću gospodina Blacka da odgovori, ali prvo moram shvatiti na šta to on treba
23 odgovoriti.

24 G. MILOVANČEVIĆ: /.../ Sude, svedok je odgovorio na pitanje tužioca

25

26

27

28

29

30

1 nekoliko puta ponavljajući isti odgovor. Tužilac s tim odgovorom može biti
2 zadovoljan ili nezadovoljan, ali svjedok nije odstupio od svog glavnog iskaza.
3 Tužilac ispituje svjedoka o konkretnim situacijama koje su se desile godinu ili
4 dve godine nakon početka realizacije Vanceovog plana. I Tužilaštvo i Odbrana su
5 ovde koristili rezolucije Saveta bezbednosti u kojima je navedeno da je oružje
6 Teritorijalne odbrane SAO Krajine stavljeno pod dupli ključ Ujedinjenih nacija.
7 Svjedok je to potvrdio u glavnom ispitivanju. Sada se priča o jednoj situaciji
8 gde se vode borbe. I tužilac iz toga, zamenom teze, na šta je svjedok ukazao,
9 gradi sada jednu novu teoriju: Srbi se nisu razoružali. Neću da komentarišem. To
10 je pravo tužioca, ali ne može da teroriše svjedoka.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Imate li odgovor na to?

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Imam određeni odgovor. Kao prvo, ovo je
13 najmanje drugi put da u situaciji kada svjedok odbija ili ne može odgovoriti na
14 pitanje da onda zastupnik ustane i pokušava odgovoriti umjesto svjedoka. To kao
15 prvo nije prihvatljiv način ulaganja prigovora. Ali nećemo sada o tome.

16 Koliko ja vidim, svjedok nije odgovorio na moje pitanje. Ja sam mu ga
17 nekoliko puta postavio. Ono što on učini je održi govor, pruži neko novo
18 objašnjenje, ali nijednom nije odgovorio na ono što ga ja konkretno pitam. Ja ću
19 probati ublažiti ton. Ne želim biti neko koga se doživljava kao osobu koja je

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 gruba prema svjedoku, ali mislim da Tužilaštvo ima pravo da dobije odgovor na
2 ovo pitanje.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prigovor se odbacuje. Odgovorite
4 gospodine na pitanje, a pitanje je veoma jednostavno. Srpska strana se nije
5 pridržavala demilitarizacije ili jeste? Dakle, odgovorite mi sa "da" ili "ne".

6 SVJEDOK: Srpska strana je započela proces demilitarizacije, a Hrvatska
7 je to prekinula svojim agresijama na teritoriju Republike Srpske Krajine.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Bojim se da ni to nije odgovor na
9 pitanje koje Vam je postavljeno.

10 SVJEDOK: Ne razumijem, časni Sude, kako nije odgovor. Ja sam rekao da je
11 srpska strana započela proces demilitarizacije.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To nije odgovor, gospodine. To nije
13 odgovor. Ja Vas pitam: da li se srpska strana pridržavala naloga o
14 demilitarizaciji? Jednostavan odgovor na to pitanje "jeste" ili "nije". Nikakav
15 govor oko toga.

16 SVJEDOK: U tom slučaju, jeste.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

18 Da li ste sada dobili odgovor koji ste htjeli, gospodine Black? Pošto je
19 svjedok rekao da se srpska strana pridržavala?

20 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

21 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Gospodine Black, prije nego što
22 nastavite, za slučaj da imate namjeru prijeći na jednu drugu temu, htjela bih se
23 nadovezati na jedno od Vaših nedavnijih pitanja. I u vezi s tim, željela bih da
24 od svjedoka čujem nešto da to može ipak ući u zapisnik.

25

26

27

28

29

30

1 Idete li na neku drugu temu ili...?

2 G. BLACK: [simultani prijevod] Baš sam mislio preći na drugu temu.

3 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Onda bih ipak pitala svjedoka
4 to pitanje.

5 Gospodine Ličina, Vi ste i tokom glavnog ispitivanja, a i ponovo tokom
6 unakrsnog ispitivanja koje vodi gospodine Black - rekli ste, da ste smatrali da
7 je Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda zapravo bilo neefikasno. Da su samo
8 izražavali svoje osude, ali da nisu poduzimali nikakve korake ili izricali bilo
9 kakve sankcije Hrvatskoj. Po Vašem mišljenju, za rješavanje te situacije, koje
10 je korake trebalo poduzeti? Kakve su sankcije trebale biti upotrebljene protiv
11 Hrvatske u tim okolnostima? Što je to bilo što se trebalo učiniti? Govorimo,
12 naravno, na temelju Vašeg stava položaja Srba. Što je dakle, trebalo biti
13 učinjeno, a nije bilo?

14 SVJEDOK: Časni Sude, Savet bezbednosti je trebao da učini sve da do
15 ovakvih stvari ne dođe. Kakvi su instrumenti - ja ne znam, ja za to nisam
16 stručan. Postoji... Ali znam da postoje velike... veliki način pritisaka od
17 sankcija raznoraznih. Ja... /nerazgovijetno/ ja ponavljam, ja u tom... ja u tom
18 smislu nisam stručan, ali je činjenica da Srba na toj teritoriji više nema. Da
19 je ta teritorija potpuno etnički očišćena od Srba.

20 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Hvala Vam.

21 Hvala i Vama, gospodine Black.

22 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

23 Zamolit ću da ova Rezolucije 871, da joj se dodijeli broj dokaznog
24 predmeta i da se uvrsti u spis.

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Rezolucije 871 se uvrštava u spis.
2 Molim da se dodijeli broj dokaznog predmeta.

3 TAJNIK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovaj dokument će dobiti broj
4 dokaznog predmeta 885.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

7 P: Gospodine Ličina, pređimo sada na jednu drugu temu. Odgovarajući na
8 pitanja advokata Obrane, rekli ste da Vi niste bili upoznati sa nikakvim
9 paralelnim strukturama u Krajini u periodu 1990. - 1991. i u godinama koje su
10 uslijedile. Jesam li u pravu?

11 O: Da. Tako sam rekao.

12 P: Da li ste spremni prihvatiti da je, posebno 1990. i 1991., godine
13 Srbija davala znatnu podršku i pomoć Krajini tj. RSK i to govorim o naoružanju,
14 opremi, ljudstvu i podršku druge vrste?

15 O: Ne, ne mogu takvo nešto da prihvatim.

16 P: Dakle, Vi niste upoznati sa nikakvom logističkom podrškom koju je
17 Srbija pružala bilo SAO Krajini, bilo RSK?

18 O: Podrška je bila maltene svedena na verbalni nivo i na nivo ljudi koji
19 su rodom iz tih krajeva, ljudi koji su porodično vezani ili tako nešto. Normalno
20 je, mi smo zemljaci. Mi smo... mi smo isti narod i normalno je da... da postoji
21 solidarnost, ali to o čemu govorite Vi, to... za tako nešto ne znam.

22 P: Dakle, niste upoznati sa nikakvom dostavom, opremom, oružjem, vojnom
23 pomoći? Za takve stvari ne znate? S tim niste upoznati?

24 O: Ne. Kao što sam rekao u glavnom ispitivanju iz... na primer samo iz
25 skladišta u Sv. Roku kad smo izvršili deblokaciju - minska eksplozivna sredstva
26 JNA je povlačila na neke svoje položaje. Dakle, mi smo bili pripadnici JNA.

27

28

29

30

1 To nema veze sa Srbijom.

2 P: Jeste li upoznati sada i da li ste možda bili upoznati u ono vrijeme
3 da su rukovodioci Srpske Krajine, uključujući gospodina Martića, imali česte i
4 bliske kontakte sa izvjesnim srpskim rukovodiocima i rukovodiocima Jugoslavije,
5 uključujući ljude kao što su Slobodan Milošević, Jovica Stanišić, Frenki
6 Simatović? Dakle, jeste li upoznati da je između tih ljudi i rukovodioca Krajine
7 bilo čestih i bliskih kontakata? A ako ne znate za to, slobodno recite.

8 O: Što se tiče kontakata sa Slobodanom Miloševićem, znači, ono, ono što
9 je viđeno bilo na televiziji, a što se tiče kontakata sa Jovicom Stanišićem i
10 Frenki Simatovićem, jedino što mogu tu da povežem je da su to ljudi koji su bili
11 rodbinski vezani za naše krajeve. Žena Jovice Stanišića je iz Đevrsaka /fon./
12 kod Knina, a žena Frenkija Simatovića je iz Bruvna /fon./ kod Gračaca. Dakle,
13 oni su imali i te kakvu vezu sa tim krajevima. Porodično su bili vezani.

14 P: Ali osim tih porodičnih veza, Vi ne znate za nikakve zvanične
15 političke aktivnosti od strane Stanišića ili Simatovića u Krajini?

16 O: Ne.

17 P: U redu. Ako o tome ne znate ništa, onda prelazimo na jednu drugu
18 temu. Pri kraju Vašeg glavnog ispitivanja pozivali ste se na brojke koje je
19 iznijela jedna organizacija *Veritas*. Da li se sjećate da ste nam o tome
20 govorili?

21 O: Da.

22 P: Ta je organizacija svoje sjedište ima u Beogradu, zar ne?

23 O: Ta organizacija osnovana je, ne sećam se 1992. ili 1993. u Kninu, a
24 sada ima sjedište u Beogradu. Da.

25 P: A na čelu te organizacije je gospodin Savo Štrbac, jesam li u pravu?

26

27

28

29

30

1 O: Da, u pravu ste.

2 P: Savo Štrbac je javno branio nevinost Milana Martića. On je čak rekao
3 da se granatiranje Zagreba ne može smatrati zločinom. Da li ste upoznati sa tim
4 njegovim javnim izjavama?

5 O: Ne sjećam se, ali moguće je da je dao takvu izjavu.

6 P: Htio bih Vam sada dati primjerak jednog članka iz novina. Nažalost,
7 nemam prevod na B/H/S, ali imam dovoljno primjeraka za Vijeće. Ja ću pročitati
8 citat ovdje, gospodine Ličina, tu prema dnu, a riječ je o članku od 16. maja iz
9 *Srne*; novinske agencije *Srna* iz Bijeljine. Tu stoji, citiram: "Ako je Martić dao
10 naređenje da se granatira Zagreb, to znači da je to uradio zbog velike potrebe
11 kako bi se uklonila istovremena i očigledna opasnost po narod zapadne Slavonije,
12 a to se ne može smatrati zločinom."

13 To je rekao gospodin Štrbac. Da li se sjećate možda takvih njegovih
14 riječi? Da li ste čuli to?

15 O: Ne sjećam se, ali moguće da je rekao. Ne, ne sjećam se ove konkretne
16 izjave, ali ne sporim da je možda mog... da je mogao to da kaže, da.

17 P: Onda ću Vam ustvrditi da ako se čovek osloni na brojke koje potiču od
18 gospodina Štrpca, onda to nije baš vrlo objektivno izvor, zar ne? Neko ko javno
19 istupa u odbranu optuženoga gospodina Martića.

20 O: Po mojim saznanjima, brojke Save Štrpca su sigurno manje što se tiče
21 žrtava... su sigurno manje, nego što su srpske žrtve. Pošto dolazim iz opštine

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Gračac, poznato mi je da je u ovom ratu, na području opšti... sa područje
2 opštine Gračac poginulo 500 ljudi. Mislim da u podacima Save Štrpca stoji manje.
3 U podacima *Veritasa* stoje podatci o...

4 P: Dobro. Hvala. Mislim da ste ranije objasnili te brojke i ne morate
5 ponavljati.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, molim da se ovaj dokument
7 usvoji u spis i da mu se dâ broj.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se usvaja. Molim da mu se
9 odredi broj.

10 TAJNIK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet
11 886.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

13 Možete nastaviti, gospodine Black.

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

15 P: Gospodine Ličina, skoro sam završio sa svojim pitanjima. Vi ste i do
16 današnjeg dana član vlade RSK u egzilu, zar ne?

17 O: Da, mi smo obnovili rad vlade Republike Srpske..., ustvari Skupštine
18 Republike Srpske Krajine 26. februara prošle godine i ja sam jedan od ministara
19 vlade u progonstvu.

20 P: Slobodan Jarčević je još jedan od članova te vlade u progonstvu. Da
21 li je to tačno?

22 O: Slobodan Jarčević je savetnik u vladi, tačnije. On je savjetnik u
23 vladi, u tome.

24 P: Dobro. Hvala Vam. A Milan Martić je još uvijek predsjednik te vlade u
25 egzilu, zar ne?

26 O: Milan Martić je predsjednik Republike Srpske Krajine.

27

28

29

30

1 P: A Vaša vlada u egzilu je vlada Republike Srpske Krajine, zar ne? To
2 je ono što Vi držite kao činjenicu?

3 O: Da. Preds... prvi ministar je gospodin Milorad Buha.

4 P: A zaključujem da je cilj vaše vlade u egzilu da se ponovno uspostavi
5 Republika Srpska Krajina u Hrvatskoj gde je ona bila i proglašena 1991. godine,
6 zar ne?

7 O: Cilj naše vlade je da se redefiniše Hrvatska. Cilj vlade je da se
8 izbegli Srbi sa područja Hrvatske vrate--- preko 600.000 Srba. Cilj vlade
9 Republike Srpske Krajine u progonstvu je da se vrati 50.000 srpskih stanova, da
10 se obnovi 30.000 srpskih kuća, da se vrate sva prava koja su Srbi imali po
11 raznim osnovama i da se vra... da se plati šteta od preko 60...60 milijardi eura
12 koju Srbi imaju. I cilj, osnovni cilj naše vlade je da se Srbima vrati status
13 konstitutivnog naroda.

14 P: A takođe, da se ponovno uspostavi Republika Srpska Krajina? Znači, to
15 je razlog zašto ste vi vlada u egzilu, a ne tek neka obična nevladina
16 organizacija. Budući da vi kažete da ste vi vlada, vi hoćete da ponovno
17 uspostavite taj politički entitet, zar ne?

18 O: Mi smo postavili maksimalne ciljeve, a šta će vreme, šta će politika
19 donijeti, to ćemo videti. U politici svako postavlja maksimalne ciljeve, a
20 ostvari onoliko kol'ko se dogovori.

21 P: Dobro. A među tim maksimalnim ciljevima koje ste sebi postavili je
22 ponovno uspostavljanje Republike Srpske Krajine. Da li je to tačno?

23 O: Da, to je jedan od ciljeva, da?

24 P: Hvala Vam. Želio bih sada da Vam pokažem, posredstvom elektronskog
25 sistema suđenja, dokument koji ima ERN oznaku 06030297 do 0301. To je dokument
26 koji ima i verziju na engleskom i na B/H/S-u kao i original. Mi nismo uradili

27

28

29

30

1 prevod. Možemo li prvo da pogledamo prvu stranicu? Ne znam da li se adresa
2 pojavljuje u verziji na B/H/S-u, ali, gospodine Ličina, ovo je pismo...

3 O: Verzija na engleskom je ovdje.

4 P: Ovo je pismo, ako pogledate poslednju stranicu - ja bih htio da vidim
5 ko je to potpisao. Dakle, ako okrenete posljednju stranicu koja je na B/H/S-u,
6 to je pismo na dva jezika. Ono počinje na engleskom, a nekoliko posljednjih
7 redaka su na engleskom.

8 G. MILOVANČEVIĆ: /.../ Gospodin Ličina je stavio primedbu da je tekst na
9 engleskom. Odbrana ima... to nam je od Tužilaštva dostavljeno primerak teksta i
10 na B/H/S-u.

11 SVJEDOK: Evo, imamo, imam ga sad na ekranu

12 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, oprostite.

13 SVJEDOK: Na ekranu je... na ekranu je srpski /nerazgovijetno/.

14 G. MILOVANČEVIĆ: Mislio sam da pomognem. Oprostite.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću. Mnogo
16 Vam hvala.

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Zahvalan sam Vam. Možda će biti lakše ako
18 dam svjedoku štampani primjerak.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] On sada na ekranu ima verziju na
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 B/H/S-u. Da li je to tačno, gospodine Ličina, da imate verziju na B/H/S-u na
2 ekranu?

3 SVJEDOK: /prijevod engleskog transkripta: "Da, da."/

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

6 P: Pređimo na posljednju stranicu verzije na B/H/S-u. Samo hoću da vidim
7 od koga je ovo pismo. Ovo ste Vi, gospodine Ličina, zar ne? "Ratko Ličina", Vi
8 ste autor ovoga pisma?

9 O: Da.

10 P: Dobro. Ovo je... Vratimo se sada na prvu stranicu. Ovo je pismo koje
11 je upućeno Zastupničkom domu Parlamenta SAD-a, zar ne?

12 O: Ne, samo gore, samo podići. Čini se da je ono gospodinu Peterson;
13 Fre...Frederik Peterson.

14 P: Tačno. Na prvoj stranici na engleskom pročitacu Vam: "Poštovani
15 gospodine Peterson...", dakle, "viši savjetnik, viši politički savjetnik
16 Zastupničkog doma Parlamenta SAD-a, Washington DC".

17 Da li se sjećate da ste mu uputili ovo pismo u oktobru 2005. godine?

18 O: Da, da, poznato mi je.

19 P: Hvala Vam. Pogledajte par pasusa. Prvi koji vidite na ekranu.
20 Pročitacu Vam jednu rečenicu. Pratite me. "Nadamo se da ćete doprinijeti da ta
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 istina pomogne da se otkloni postojeća svetska blokada informacija o stradanju
2 srpskog naroda, neuporedivo većem od stradanja Albanaca na Kosovu i Metohiji,
3 Muslimana u Bosni i Hercegovini i Hrvata u Hrvatskoj."

4 Zatim, malo niže, u drugom pasusu, kaže se: "Poštovani gospodine Peterson,
5 najveće etničko čišćenje na Balkanu obavljeno je nad srpskim narodom. Prognano
6 je 80% Srba iz Hrvatske i većina s Kosova i Metohije."

7 Zatim nekoliko pasusa niže, treba da pređemo na sljedeću... Znači, pasus
8 koji počinje riječima "patnje Srba u Hrvatskoj su čak i veće". Da li vidite taj
9 dio?

10 O: To je na drugoj strani. Ovo je strana 4, ovo što piše.

11 G. MILOVANČEVIĆ: Ako mislimo na istu rečenice, to je kraj treće strane,
12 časni Sude, na B/H/S-u, sudeći po rečima koje je kolega tužilac citirao.

13 G. BLACK: [simultani prijevod] Zahvalan sam Vam.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.

15 G. BLACK: [simultani prijevod] Pročitaću glasno.

16 SVJEDOK: Kod mene je još uvijek četvrta strana na... strana 3.

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Dakle, ova rečenica počinje na kraju ove
18 stranice, a nastavlja na sljedećoj. "Stradanje Srba u Hrvatskoj je još većih
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 razmera. Ni u ovoj državi se ne poštuje privatno vlasništvo Srba. Hrvatska je
2 bila dvonacionalna država, pa su poslanici hrvatske nacionalnosti oduzeli Srbima
3 državnost." Zatim, niže se kaže: "Ista nepravda se prema Srbima ponavlja na
4 Međunarodnom sudu u Haagu. Kaže se da su Srbi sudjelovali u agresiji na Hrvatsku
5 ili Bosnu i Hercegovinu. Nepravda će biti još i veća ukoliko Tribunal nastavi sa
6 onim suđenjima koja su najavljena. Srbi su bili vlasnici zemlje u Republici
7 Srpskoj Krajini koja je bila zona pod... to su bile zone pod zaštitom
8 Ujedinjenih nacija, ali svetski mediji su te Srbe predstavili kao agresore."

9 Da li je to približan, prilično tačan prevod?

10 O: U ovome nisu Srbima oduzeli državnost nego državotvornost. I čini mi
11 se da su rekli da su Srbi... da Srbi nisu mogli biti agresori u Bosni i
12 Hercegovini i kako su prikazani u svetskim medijima. Mislím, u onome gornjem
13 dijelu. Mislím da su dve te nepravilnosti.

14 P: Dobro. Hvala Vam. A Vi i danas imate ista ta gledišta? Vi ostajete
15 kod onoga što je napisano u ovom pismu o patnjama srpskog naroda i o najvećem
16 etničkom čišćenju na Balkanu koje je učinjeno protiv Srba?

17 O: Apsolutno ostajem. Ja ne vidim... ne vidim da se... da se bilo šta od
18 toga promijenilo.

19 P: Vaša mišljenja, vaši stavovi o ovome se nisu promenila, sve od 1990.,
20 1991., 1992. godine. Vi i dalje imate ista, u osnovi, ista mišljenja koja ste
21 imali i onda, zar ne?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da. I to smatram dosljednim.

2 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument usvoji u spis,
3 časni Sude.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se usvaja u spis. Molim da
5 mu se odredi broj dokaznog predmeta.

6 TAJNIK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet
7 887.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

9 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

10 Hvala Vam, gospodine Ličina. Ja nemam više pitanja za Vas.

11 Časni Sude, mislim da je vrijeme za pauzu.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Black. Ovo je zaista
13 završetak unakrsnog ispitivanja koji je blagovremen. Napravićemo pauzu i vratiti
14 se u sudnicu petnaest do jedanaest.

15 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim, ustanite!

16 ... Početak pauze u 10.15h

17 ... Sjednica nastavljena u 10.46h

18 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Izvolite sjesti.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, imate riječ.

20 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

21 Dodatno ispituje g. Milovančević:

22 P: Odbrana će Vam postaviti nekoliko pitanja, gospodine Ličina, vezana
23 za pitanja koja je pokrenuo kolega tužilac. Jedno od poslednjih pitanja koje Vam
24 je postavljeno odnosilo se na vladu u progonstvu. Vi ste objasnili da ste član
25 te vlade. Sećate li se toga?

26 O: Da, sjećam se.

27

28

29

30

1 P: Objasnili ste... Možete li nas podsjetiti kada ste Vi napustili
2 Krajinu?

3 O: Krajinu sam napustio u avgustu mjesecu 1995. godine. To je, čini mi
4 se, bilo 5. ili 6., tako; 5. ili 6. avgusta /nerazgovijetno/.

5 P: Povod za napuštanje Krajine je bio koji?

6 O: Povod za napuštanje Krajine bila je agresija Hrvatske na područje
7 Krajine, tačnije na područje Sjeverne Dalmacije, Like i Korduna i Banije, poznat
8 kao... ta vojna operacija je poznata kao "Oluja".

9 P: Hvala. Šta je bilo sa članovima Skupštine Republike Srpske Krajine?
10 Pominjali ste i njih vezano za vladu u progonstvo. Da li su oni ostali u Krajini
11 ili su i oni napustili Krajinu?

12 O: Ja sam također... i jedan od poslanika te skupštine, birane hiljadu
13 deve... krajem 1993. godine. I da, svi poslanici Skupštine Republike Srpske
14 Krajine su napustili Krajinu.

15 P: U Vašim odgovorima u toku glavnog ispitivanja, a i vezano za ovu temu
16 vlade u progonstvu, objasnili ste da ste živeli u Gračacu. Možete li nam samo
17 reći šta ste imali... gde ste živeli u Gračacu? Šta ste imali od imovine? Da li
18 ste imali nešto od imovine?

19 O: U Gračacu do... ustvari, do 1990. sam živio u Zagrebu, a onda sam se
20 vratio u Gračac u... Vratio sam se... mi smo imali stan. Moja majka je imala
21 stan u Gračacu.

22 P: Da li ste Vi u posedu toga stana danas?

23 O: Ne. Nijedan stan koji su... kojega su u posedu bili Srbi, Srbi nisu
24 vratili... ustvari, Srbi su imali stanarsko pravo. 50.000 srpskih stanova, po
25 osnovu stanarskog prava uskraćeno je Srbima. Isto takvo pravo hrvatski građani,
26
27
28
29
30

1 građani hrvatske nacionalnosti su to pravo ostvarili, da ostvare pravo na
2 vlasništvo, a Srbima je to pravo osporeno.

3 P: U vezi s ovom temom još jedno pitanje. Vi ste sada u Beogradu, koliko
4 se sećam iz Vaših podataka. Da li ovde imate stan, u Beogradu /glasovi se
5 preklapaju/?

6 O: Ne, ja... da, živim u Beogradu, tačnije, u Zemunu i nemam stan. Ja
7 sam podstanar.

8 P: 11 godina nakon "Oluje", da li ste državljani Srbije ili Hrvatske
9 ili bilo koje druge zemlje? Ili... kakav je Vaš status - podsetite nas.

10 O: Ja imam status izbjeglice u Srbiji. Znači, nemam... nemam status.
11 Nemam državljanstvo ni...ni...nijedno.

12 P: Hvala. Završili smo sa ovom temom vlade u progonstvu.

13 Gospodine Ličina, postaviću Vam sad neka pitanja vezana za gospodina
14 Raškovića. Vi se sećate da je kolega tužilac, u toku unakrsnog ispitivanja Vama
15 predočavao isečke iz knjige "Luda zemlja" profesora akademika Jovana Raškovića.
16 Je li se sećate toga?

17 O: Da, da, sjećam se.

18 P: Sećate li se da je kolega tužilac predočio i deo teksta u kome je
19 citirao gospodina Raškovića o tome da je ustaški pokret također racionalni
20 delirijum? Sećate li se toga?

21 O: Da, sećam se.

22 P: Kolega tužilac Vam je predočio i tekst u kome je gospodin Rašković, u
23 nastavku ovog... ove konstatacije, navodi da su ustaše još 1940. godine, kada su
24 planirali uništavanje čr... Srba napravili popis jama u Hrvatskoj. Sećate li se
25 te rečenice?

26 O: Da, da.

27

28

29

30

1 P: U vezi sa tim, da li nam možete reći šta su to jame u Hrvatskoj? Jesu
2 li to rupe, jame, bazeni koje su kopali ljudi ili se radi o nečem drugom?

3 O: Jame u Hrvatskoj su mjesta gdje su vršene egzekucije i gdje su
4 bacani... gdje su ustaše bacale Srbe u 2. svjetskom ratu. Takvih jama je mnogo.
5 Jedna od takvih jama nalazi se i pored moga mjesta; zove se Turčić. A jedna od
6 najpoznatijih jama, takvih jama je Jadovno. Ima ih napretek. Ima ih jako puno.

7 P: Da li je gospodin Rašković, po Vašem... Vašim informacijama, govorio
8 istinu kada je napisao da su u pripremi genocida obrađivane i te jame - u tome
9 smislu da su jame postojale? Dakle, Vi se slažete sa gospodinom Raškovićem da su
10 jame u koje su bacani ljudi postojale?

11 O: Slažem se sa gospodinom Raškovićem. Tako nešto zna svaki Srbin koji
12 je živio na tim prostorima.

13 P: Molio bih da na monitoru pogledamo dokument Tužilaštva sa liste 65ter
14 298. Radi se o mapi Republike Srpske Krajine; to je doku... možda čak ima i
15 exhibit-broj. Ja to nemam trenutno zabeleženo kod sebe. Ako možemo da pogledamo
16 taj dokument. /.../ Molim da se u gro-plan stavi denji...donji desni kvadrat.
17 Ova zelena karta na delu ove karte. Sa kompletnom kartom, sa kompletnom zelenom
18 površinom, zamolio bih.

19 O: Ovo žučkasto kao.

20 P: Da, e! Ovo je dokument koji je korišćen pred ovim Sudskim većem.
21 Možete li nam pročitati šta piše u gornjem desnom uglu, gospodine Ličina?

22 O: Piše: "Karta ustaškog genocida nad srpskim narodom na teritoriji
23 Nezavisne Države Hrvatske 1941.-1945. godine".

24 P: Molim da se malo podigne u vis ova karta kako bi se videla legenda sa
25 leve strane? To je jedan vertikalni stupac. U vis da se podigne. Ja sad ne znam

26

27

28

29

30

- 1 da li se dobro izražavam. Dakle, da se vidi dno karte, oprostite.
- 2 O: Suprotno.
- 3 P: Suprotno. Da ide na suprotnu stranu. E, hvala Vam. Sa leve strane
4 piše legenda. Hoćete nam pročitati odrednicu u toj legendi?
- 5 O: Znači, označeni su lokaliteti ustaškog genocida.
- 6 P: Gospodine Ličina, kada čitate tekst, taj tekst se nalazi pored neke
7 oznake. Vi onda kažete i kakvu oznaku vidite.
- 8 O: Aha. Dakle, ovaj prvi gornji kružić jedan mali ima i tu piše
9 "Lokaliteti ustaškog genocida".
- 10 P: Dalje?
- 11 O: Zatim, jedna veća, kao zaokružena površina: "Predeli u kojima je
12 izvršen masovni genocid nad srpskim narodom". Sad ovo se nešto slabije vidi,
13 neka, čini mi se kao neke s... plave strelice ili tako nešto: "Koncentracioni i
14 sabirni logori"; nešto veća crna tačka: "Jame u koje su bacani Srbi". Zatim,
15 crveni trougao na kome piše, pred koga piše "Bunari u koji su bacani Srbi".
- 16 P: Hvala Vam, gospodine Ličina.
- 17 Molim sada da ponovo na monitoru pokažemo ovu kartu iznad ovog teksta.
18 Hvala. Da li se... da li na karti vidite ove sitne tačke, veće ove crne tačke,
19 ove crvene trouglove, ovo što ste pročitali kao oznake koje bi trebalo da se
20 nalaze na ovoj karti?
- 21 O: Da, uglavnom se vidi.
- 22 P: Šta ova karta koja se pred Vama nalazi predstavlja? Da li
23 prepoznajete ovu teritoriju?
- 24 O: Pa, po ovome što vidim, ovo je ustvari teritorija Nezavisne Države
25 Hrvatske iz Drugog svjetskog rata. Obuhvaća...obuhvatala je područje bivše
26
27
28
29
30

1 Socijalističke Republike Hrvatske i područje Bosne i Hercegovine.

2 P: Hvala Vam. Sa desne strane nalazi se jedan tekst koji je dosta sitan.
3 Da Vas ne bi mučio da Vi to sad čitate sa ekrana, pročitacu ga ja. I pokušajte
4 da pratite. Tekst glasi: "Nemački opunomoćeni general u Nezavisnoj Državi
5 Hrvatskoj, Edmund Gleise Von Horstenau, po profesiji historičar, piše da ustaše
6 tvrde da je zaklano milion pravoslavnih Srba, dece, žena i staraca." I da je to,
7 po njemu, "preterano hvalisanje jer je na osnovu primljenih izveštaja, broj
8 zaklanih iznosio tri četvrtine miliona". Da li to piše na tom tekstu, gospodine
9 Ličina?

10 O: Da.

11 P: Ispod toga se nalazi oznaka da je autor koji je saopštio ovaj tekst,
12 koji je zabeležio ovaj tekst, gospodin Miletić, u svojoj knjizi
13 ustaški..."Ustaška fabrika smrti 1941. do 1945."

14 O: Da, da, to piše.

15 P: U vezi sa ovim tekstom koji sam Vam predočio, imam jedno pitanje,
16 gospodine Ličina. Možete li nam reći šta je to tri četvrt miliona? Koja je to
17 brojka?

18 O: Tri četvrt miliona kad izračunate iznosi 750.000.

19 P: Gospodin izaslanik Hitlerove Nemačke na teritoriji Nezavisne Države
20 Hrvatske govori da je na teritoriji te države od 1941. do 1945. zaklano 750.000
21 ljudi. Da li on koristi pravi termin kada govori "zaklano"? Šta Vi znate o tome?

22 O: Kol'ko mi je poznato, da; koristi pravi termin, da. Koristi termin
23
24
25
26
27
28
29
30

1 "zaklano". Po... po mojim saznanjima, ustaše su u logorima, u jamama, klali
2 ljude. Uglavnom, egzekucije su vršene klanjem. Bilo je i slučajeva kada je bilo
3 takmičenje između dvojice ustaša ko će u... za određeno vreme da više zakolje.

4 P: Hvala Vam. Ova karta više ne mora da bude na monitoru. Hvala. U vezi
5 sa ovim što smo...

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prije nego što nastavite, gospodine
7 Milovančeviću, možete li me podsjetiti da li mi imamo ovu kartu na engleskom?

8 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ima... To je dokaz, *exhibit* 492. Oprostite,
9 ja sam učinio propust pošto je bila slika, pa zato Vam nisam ukazao pažnju na
10 engleski tekst. Ako je potrebno, mi to možemo ponovo otvoriti.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

12 G. MILOVANČEVIĆ: /nečujno/ časni Sude.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Upravo mi je rečeno da postoji i
14 primjerak na engleskom. Primjerak mape. Hvala Vam.

15 G. MILOVANČEVIĆ:

16 P: Videli ste, gospodine Ličina, na ovoj karti, mnogo tačkica. To su
17 mesta u koja su, prema ovoj bar karti i prema Vašem kazivanju, bačeni Srbi.
18 Gospodin Rašković je govorio o tome u svojoj knjizi "Luda zemlja", u ovom
19 paragrafu, u ovom pasusu koji Vam je predočio kolega tužilac. Da li se slažete
20 sa tim?

21 O: Da, slažem se.

22 P: Kolegu tužioca je posebno interesovalo upotreba termina odnosno
23 rečenica "Ustaški pokret je takođe racionalni delirijum." Sećate li se toga?

24 O: Da, sećam se.

25

26

27

28

29

30

1 P: Vi ste dali odgovor da je gospodin Rašković bio
2 neuropsihijatar...psihijatar po profesiji i da je to se verovatno bavio svojom
3 strukom. A ja molim da na monitoru sada pogledamo *exhibit* broj 874 - to je
4 upravo ovaj tekst, "Luda zemlja", gospodina Jovana Raškovića - i da pogledamo
5 stranu 1 koja je u ovom priloženom tekstu izdvojena. Ona nosi oznaku 02927454 na
6 B/H/S-u. Na engleskom prevodu ovaj tekst se nalazi na prvoj strani. Dakle,
7 sledeća strana iza ovog naslova. Molim Vas da se pokaže na monitoru.

8 Kolega tužilac Vam je predočio pretposlednji pasus sa leve strane koja
9 se nalazi na ovoj strani B/H/S-a koji počinje rečima: "Ustaški pokret je takođe
10 racionalni delirijum.". Da li to vidite na monitoru?

11 O: Da, vidim.

12 G. MILOVANČEVIĆ: Taj deo teksta je i preveden na engleski. Ja ću se
13 izviniti časnom Sudu i kolegi iz Tužilaštva što nemam prevod gornjeg pasusa koji
14 se nalazi iznad ovoga koji Vam je predočen. U tom delu gospodin Rašković
15 objašnjava šta je to racionalni delirijum i kako se formira.

16 P: Ja bih Vas zamolio da taj tekst pročitate. On je malo duži, ali molim
17 Vas, pročitatajte ga lagano kako bi prevodilačka služba mogla to da prevede pa
18 ćemo taj deo teksta uvesti kao dokaz. A naknadno ćemo dostaviti engleski prevod.
19 Izvolite, gospodine Ličina.

20 O: Od ovoga "Ideologija stvara..."?

21 P: Tako je.

22 O: "Ideologija stvara i formira racionalni delirijum. On je
23 zanesenjaštvo koje je dirigovano. Tako je postojao racionalni delirijum u
24 ideologiji nacizma. Da bi se on proveo, trebalo ga je... trebalo ga je
25 racionalizovati. Iracionalni delirijum bio bi vrlo neefikasan. Ako je zadatak

26

27

28

29

30

1 bio da se unište Jevreji i Slaveni, onda je... onda je ta delirantna ideja
2 morala dobiti racionalni vid. Da bi se sve to moglo ostvariti, prvo, trebalo je
3 žrtve na jedan način postaviti i oduzeti im ljudske osobine i tako stvoriti
4 uvjete za njihovo uništenje. U klaonicama i koncentracionim logorima, taj se
5 delirantni osnov racionalizirao. Šovinizmi i rasizmi naveliko se služe
6 racionalnim delirijumom jer je racionalni delirijum vrlo 'koristan' za mase. Ono
7 što se sada dešava na Kosovu i Metohiji (silovanja, sve agresije prema
8 susjedima, sve te nepodopštine, sve sramote) u stvari su racionalni delirijum."

9 P: Hvala Vam.

10 Ja ne znam da li je tehnički moguće da ovaj deo teksta koji ste
11 pročitali, s obzirom da imamo samo verziju na B/H/S-u, zaokružite olovkom. Da li
12 je sad ovo izvodljivo ili...? Ako je moguće, ja bih molio poslužitelja da se to
13 učini.

14 [Raspravno vijeće i tajnik se savjetuju]

15 SVJEDOK: Znači, ovo...ovo što sam pročitao? Je li tako?

16 G. MILOVANČEVIĆ: Tako je, gospodine Ličina.

17 O: [obilježava]

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, meni je
19 jasno da su prevodioci prevodili ono što je svjedok čitao. Međutim, mi već imamo
20 prevedenu verziju i ovog dijela koji je sada pročitan. Ja, kada sam slušao
21 svjedoka, nisam vidio tu englesku verziju. Engleska verzija se sastoji od samo
22 dvije stranice. Naime, nisam siguran da li toga ima.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja sam upravo to pokušao da objasnim.
2 Kolega tužilac je ukazao svedoku na neke druge delove teksta i te delove teksta
3 je preveo. Ovaj deo koji je sada zaokružen na monitoru, nalazi se iznad
4 prevedenog teksta. Dakle, on se nalazi iznad ovog početka koji Vi imate na prvoj
5 strani engleskog teksta kao prevod sa B/H/S-a.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, da, to sam razumio. To sam
7 razumio. Ono što ja Vas pitam je da li Vi već imate gotov prevod ovog dijela
8 koje ste danas koristili.

9 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, nemam u ovom trenutku. Ja sam želeo samo da
10 ovaj deo teksta obeležimo, a mi ćemo naknadno dostaviti prevod, ako ste Vi sa
11 tim saglasni. Učinićemo to u najkraćem roku. To sam hteo da Vas zamolim. Hvala
12 Vam.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, to sam ja htio da provjerim.

14 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala.

15 P: Samo jedno pitanje pre nego što predložim da se ovaj deo izjave uvede
16 kao dokument Odbrane. Kada ste govorili da je gospodin Rašković kao stručnjak,
17 kao psihijatar govorio o racionalnom delirijumu, odgovarajući na pitanja
18 tužioca, da li mislite da ovo može biti objašnjenje upravo za takav Vaš odgovor?

19 O: Da. Ovdje vidimo puno stručnih izraza. Upravo ono što sam govorio.
20 Znači, to je tekst koji je... koji u principu se više odnosi na stručnu javnost
21 što se ovoga tiče; znači, na psihijatrijsku javnost.

22 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vam. Časni Sude, predlažem da se ovaj deo teksta
23 uvede kao dokaz Odbrane, da dobije poseban broj. Zahvaljujem se gospodinu
24 poslužitelju.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ovaj dio dokumenta se uvrštava u spis
26 kao dokazni... dokument i molim da mu se dodijeli broj, dokazni broj.

27
28
29
30

1 TAJNIK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovaj će dokument dobiti broj
2 dokaznog predmeta 888.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

4 G. MILOVANČEVIĆ: Dokument više nije potreban na monitoru. Zahvaljujem
5 se.

6 Hvala i gospodinu poslužitelju. Mislím da smo završili ovaj deo posla.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja se izvinjavam. Upoznali su me s
8 time da slika nije spremljena; došlo je do nekog tehničkog problema. Nije
9 sačuvana.

10 /.../ Hvala, možete sada nastaviti gospodine Milovančeviću.

11 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

12 P: Gospodine Ličina, u vezi sa pitanjima koja su Vam postavljena o
13 gospodinu Raškoviću, vezana za ovaj tekst i za neke druge govore, moje pitanje
14 je sledeće: Vi ste bili član glavnog odbora stranke, izvršnog odbora stranke...
15 - pretpostavljam da ste sretali gospodina Raškovića. Interesuje me da li, na
16 osnovu onoga što Vi znate o njemu, o njegovom javnom i političkom životu, možete
17 izreći zaključak da je on nacionalista? Da je na primer srpski nacionalista?

18 O: Ne znam u kom smislu mislite srpski nacionalista. Srpski nacionalista
19 u pozitivnom smislu, da.

20 P: Kada govorim o... Možda sam bio neprecizan, oprostite. Kada govorim o
21 nacionalisti, imao sam u vidu onaj deo eventualno ekstremnog stava koji se
22 izjašnjava kao mržnja prema pripadnicima drugih nacija. Na to sam mislio.

23 O: Kao šovinista?

24 P: Da, kao šovinista, tako je.

25 O: Ne. Jovana Raškovića nikako ne bi mogli da okarakterišemo kao
26 šovinstu. Kol'ko mi je bilo poznato, njegova žena je bila hrvatske

27

28

29

30

1 nacionalnosti i on je to često u svojim govorima isticao. I neki naš, da kažemo,
2 kolokvijalni izraz za...za Jovana Raškovića koji smo koristili je bio "srpski
3 Gandi".

4 P: Hvala Vam. Preći ćemo sada na jednu drugu oblast, na jednu drugu
5 temu. Imam u vidu programska opredeljenja HDZ-a i statut HDZ-a. Sećate li se da
6 Vam je kolega tužilac predočavao programska načela i statut HDZ-a?

7 O: Da. U dva navrata.

8 P: U vezi sa tim, zamolio bih da se na monitoru pokaže *exhibit*, dokaz
9 873. To je dokument Hrvatske demokratske zajednice iz 1990. godine.

10 Ovaj ste dokument juče videli, gospodine Ličina, jesam li u pravu?
11 Tuži.. kolega tužilac Vam je predočio ovaj dokument?

12 O: Da. U dva navrata, kol'ko se sećam.

13 P: Hvala Vam. Zamolio bih da se pokaže 8. strana ovog dokumenta na B/H/S-u; na
14 engleskom to je strana 7. U levom delu teksta na B/H/S-u koji se nalazi pred
15 Vama na monitoru - molio bih da se taj levi deo, donji levi ugao uveliča, da se
16 malo približi gospodinu svedoku - nalazi se odred ... II i kaže naslov,
17 nadnaslov: "O nedvojbenosti programskih ciljeva HDZ-a". Dakle to je deo teksta
18 koji govori o programskim ciljevima HDZ-a. Poslednji pasus u ovome tekstu
19 počinje rečenicom i glasi - pročitacu Vam, teško je pratiti tekst jer prelazi na
20 drugu stranu - "To proizilazi iz same činjenice što ovaj program i politiku
21 gradimo, osim na općim demokratskim načelima suvremene civilizacije, na tri
22 bitne sastavnice i odrednice novije hrvatske povijesti; na onoj Starčevićanskog
23 hrvatskoga povijesnoga državnog prava uobličienoga u slobodarske ideje velike
24 Francuske revolucije.". Da li ovaj tekst imate pred sobom, gospodine Ličina?

25 Gospodin, pomenuti Starčević, je već pominjan u pitanjima Tužilaštva.

26 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinjavamo se, gospodine

27

28

29

30

1 Milovančeviću, ali prevodioci Vas mole da pričekate. Oni još nisu gotovi sa
2 prevođenjem samog teksta koji ste čitali iz dokumenta.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, izvinjavam se. Ako budemo
4 čitali odavde... Ja ovdje imam dva primjerka, mogli bismo to dati prevodiocima.
5 To će im možda olakšati posao. Ako se slažete.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, to bi moglo biti od koristi, jer
7 prevod nije potpuno isti kao što mi čitamo. Jasno mi je da to znači isto, ali
8 nisu iste riječi tako da nam je teško da pratimo samu situaciju.

9 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja bih da zamolim gospodu prevodioce da me
10 uvek upozore da ulaganim. Ja jednostavno u nekom trenutku nisam svestan da možda
11 žurim. Meni to ne smeta. Apsolutno će mi pomoći u radu. Hvala Vam.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Oni to uvek rade. Dajte da mi
13 zamolimo Vas, gospodine Milovančeviću, da se uvek probate sjetiti da ne žurite
14 previše. Hvala.

15 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Ovaj dio koji smo maloprije čitali,
16 koji se prevodio, se nalazi, dakle, na sedmoj stranici; to je treći paragraf -
17 to samo želim pomoći prevodiocu.

18 G. MILOVANČEVIĆ: E, hvala, časni Sude.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ne, ne, u redu je. Dosta je što imamo
20 sada tekst. U redu.

21 G. MILOVANČEVIĆ:

22 P: Možete li nam reći, možete li nam reći, gospodine Ličina, s obzirom
23
24
25
26
27
28
29
30

1 da ste pominjali Antu Starčevića kao hrvatskog političara, kakav je njegov stav
2 bio prema Srbima? Da li znate nešto o tome?

3 O: Ante Starčević je političar... koli... hrvatski političar, koliko se
4 sećam, iz 19. vijeka. Vodio je Hrvatsku stranku prava, a inače bio je poznat po
5 vrlo rigidnom stavu prema Srbima. Postojala je njegova... citat je bio da je
6 to... da su to "paščad koju treba sikirom utući" Mislim da je... da je... tako
7 bila formulacija njegovog odnosa prema Srbima. On je smatrao da na toj
8 teritoriji ne postoje Srbi.

9 P: Ovde smo videli da gospodin Tuđman programska načela HDZ-a zasniva na
10 njegovim idejama, ali ćemo pogledati dalje tekst ovih programskih odrednica HDZ-
11 a. Radi se o tekstu koji počinje u posljednjem pasusu. Nalazi se pred Vama na
12 monitoru, sa desne strane. To je označeno stranom broj 9 na B/H/S-u. Na
13 engleskom prevodu to su strane 7 i... poslednji pasus strana 7, i poslednji pas
14 valjda na strani 8; tako sam označio. Mislim da bi to bilo dovoljno Veću da
15 identifikuje tekst.

16 Možete li nam, gospodine Ličina, pročitati u ovome paragrafu tekst koji
17 počinje... ne ovom prvom nego od druge rečenice. Bilo bi potrebno da se na
18 monitoru pokaže deseta strana na B/H/S-u. /.../

19 Rečenica počinje rečima: "Pri tome zaboravljaju..."

20 O: Da, vidim. Dakle, tražili ste da pročitam ovu rečenicu?

21 P: Molim Vas.

22 O: "Pri tom zaboravljaju da NDH nije bila samo puka kvinsli...kvisli...
23 kvinslinška tvorba i fašistički zločin, već i izraz kako povijesnih težnji
24 hrvatskog naroda za svojom samostalnom državom, tako i spoznaja međunarodnih
25 čimbenika, a u ovom slučaju vlade Hitlerove Njemačke, koja je na ruševinama na
26 strani Versajškoga... na ruševinama Versajskog krojila novi europski poredak,

27

28

29

30

1 tih težnji Hrvatske i njenih geografskih granica. Prema tome, NDH nije
2 predstavljala samo puki hir osovinskih sila već je bila posljedak posve
3 određenih povijesnih čimbenika.".

4 P: Hvala Vam. Kada ste u Vašim odgovorim u toku glavnog ispitivanja
5 pominjali govor gospodina Tuđmana u dvorani "Vatroslav Lisinski", da li ste Vi
6 mislili na ovaj tekst?

7 O: Da, upravo na taj tekst. Kol'ko se sjećam, to je bilo u dvorani
8 "Vatroslav Lisinski" i to je bila ta osnivačka skupština Hrvatske demokratske
9 zajednice ili konvencije, kako je nazivaju.

10 P: U ovome tekstu, gospodin Tuđman, to je suština rečenice koja me
11 interesuje, kaže: "Pri tome zaboravljaju da NDH nije bila samo puka kvislinška
12 tvorba i fašistički zločin, već i izraz povijesnih težnji hrvatskog naroda za
13 samostalnom državom.".

14 U vezi sa ovom rečenicom, pitanje je: je l' to ona NDH koju smo videli
15 na karti sa onim jamama, onim krst... tačkama, tačkicama i trouglovima?

16 O: Da, to je... to je ta NDH. To je ta fašistička država u Drugom
17 svjetsku ratu, jedina država osim Hitlerove Njemačke u kojima... u kojoj su bili
18 koncentracioni logori.

19 P: Hvala Vam. U vezi sa pitanjem kolege tužioca o tome da li je HDZ bila
20 demokratska stranka, odnosno, da li je ispoljavala srbofobičnost, ja ću Vam...,
21 i o njenim težnjama. Pogledaćemo sada stranu 39 ovog dokumenta. U engleskom
22 prevodu to je strana 34. U pitanju je, kada se bude pojavio na monitoru,
23 videćete, izborni proglas HDZ-a, stanovništvu Hrvatske i cijelomu hrvatskom
24 narodu. U tom delu teksta...

25 O: Još se nije pojavilo.

26 P: ... Da bismo dobili na vremenu, dakle, radi se o 39. strani na B/H/S-
27 u. Dakle, u tom delu teksta nalazi se i onaj deo teksta koji Vam je predočavao
28 kolega tužilac, koji govori o tome šta se dobija kada se daje glas za HDZ. Tu

29
30

1 ima više tačaka, od 1 do 27, 28.

2 O: Da, od "davajući glas za HDZ"?

3 P: Tako je. Molim Vas da nam pročitate tačke 1 i 2 ovoga teksta. Dakle,
4 kada neko glasa za HDZ, po ovom izbornom programu HDZ-a, za šta glasa? Daje glas
5 za šta?

6 O: Dakle, "dajući svoj glas za HDZ, dajete glas: 1. za neosporivi,
7 neprenosivi, nezastarivi i nedjeljivi suverenitet hrvatskog naroda u skladu s
8 općim stečevinama suvremenog čovječanstva i s poveljom Organizacije Ujedinjenih
9 nacija; 2. za aktuelno i neotuđivo pravo cijelog hrvatskog naroda unutar
10 njegovih povijesnih i prirodnih granica na samo..." Sljedeća stranica, znači,
11 trebali bi strana 40.

12 P: Molim Vas da se pokaže i strana 40.

13 O: Hoćete malo povećati? "... na samoodređenje do..."

14 PREVODITELJ: Prevodioci mole da uspore.

15 SVJEDOK: "... na samoodređenje do odcjepljenja i na ugovorno uređenje
16 odnosa sa susjednim narodima u sadašnjoj Socijalističkoj Federativnoj Republici
17 Jugoslaviji i u Europi."

18 P: U vezi sa ovim porukama izbornog proglašenja koje ste sada pročitali, da
19 li Vaša saznanja, u vreme kada ste Vi bili u Zagrebu, potom u Gračacu, na
20 teritoriji SAO Krajine, da li Vaša saznanja govore o tome da je jedan od
21 programskih ciljeva i namera HDZ-a bilo obezbeđenje suvereniteta hrvatskog
22 naroda?

23 O: Da, kao što vidimo sad iz ovoga teksta.

24 G. BLACK: [simultani prijevod] Prigovor, časni Sude.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Black, recite.

26 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja sam se uzdržao jer mislim da su i dva
27 prethodna pitanja zapravo bila sugestivna, ali ovo svakako jeste. Odgovor se
28 može dobiti bez da se postavi sugestivno pitanje.

29 P: SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Recite, gospodine Milovančeviću.

30 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ne bih želeo da postavljam sugestivna

1 pitanja. Moguće je da postoji takav izgled. Ako je tako, ja ću preformulisati.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ne govorimo o ovom prethodnom. To
3 jeste bilo sugestivno pitanje. Morali biste ga povući i preformulirati.

4 G. MILOVANČEVIĆ: Ja ću povući pitanje i preformulisaću ga, časni Sude

5 P: Pitanje glasi: da li se HDZ u svojim izbornim proglasima zalagao za
6 ostvarivanje suvereniteta hrvatskog naroda?

7 O: Kao što vidimo u ovom proglasu, da.

8 P: Hvala Vam. Molim Vas da pogledamo sada tačku 14 ovoga izbornog
9 proglasa. Šta se još dobija kada se daje glas za HDZ, prema ovom izbornom
10 proglasu HDZ-a? To je kratka jedna rečenica.

11 O: "14. za ulazak Hrvatske u Europu kao suverene, gospodarski suvremeno
12 uređene države."

13 P: Šta je bio jedan od glavnih ciljeva HDZ-a i politike HDZ-a i u...
14 ispoljavan i na predizbornim mitinzima?

15 O: Pa, očito je iz ovih... iz ovoga njihovog proglasa, iz njihovih
16 predizbornih skupova, da je... da je... da je programsko opredelenje Hrvatske
17 demokratske zajednice bilo prekomponovanje dotadašnje savezne države, faktički
18 secesija od Jugoslavije i za... i ukidanje prava Srbima na suverenost i
19 državotvornost unutar Hrvatske. Znači, prekomponovanje i Hrvatske unutar
20 Jugoslavije.

21 P: Hvala Vam. Ovaj dokument može da se ukloni sa monitora. Kolega
22 tužilac je u toku unakrsnog ispitivanja postavio Vama i nekoliko pitanja vezanih
23 za deklaraciju usvojenu u Srbu. To je deklaracija od 25. jula 1990. godine.
24 Sećate li se toga, gospodine?

25 O: Da, sećam se.

26

27

28

29

30

1 P: Molio bih da na monitoru pogledamo tu deklaraciju. To je *exhibit* 141.
2 Pre nego što se ovaj dokument pojavi na monitoru... već Vam je postavljeno
3 pitanje, mogli biste vrlo kratko da nam odgovorite: da li je Ustav Jugoslavije,
4 po onome što Vi znate, Ustav Jugoslavije te 1990. godine, predviđao pravo naroda
5 na samoopredeljenje?

6 O: Da, Ustav Jugoslavije je predviđao pravo naroda na samoopredeljenje.

7 P: Po Ustavu Jugoslavije, koji jugoslovenski narodi su imali takvo pravo
8 na samoopredeljenje?

9 O: To pravo imali su Srbi, Hrvati, Slovenci, Makedonci, Crnogorci i
10 Muslimani.

11 P: Dakle, jesam li u pravu - ispravite me ako grešim - kada konstatujem
12 da Vi sada nabrajate jugoslovenske narode koji su imali pravo na
13 samoopredeljenje? Je l' tako?

14 O: Da, nabrajam narode, a ne građane republika.

15 P: Pogledajte sada tekst deklaracije koja se nalazi pred Vama i
16 pročitajte 3. pasus u tački 1 ove deklaracije o suverenosti i autonomiji srpskog
17 naroda.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Iz koje to deklaracije sada čitamo,
19 gospodine Milovančeviću?

20 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, to je deklaracije iz Srba. Usvojena dakle u
21 Srbu, na srpskom saboru u Srbu, 25. jula 1990. godine. To je dokaz... to je
22 dokument koji se nalazi pred Vama, časni Sude; dokaz koji ima broj 141. On je
23 uveden u spis i tužilac je postavljao pitanje gospodinu svedoku upravo o ovoj
24 deklaraciji.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, da, hvala, hvala.

26 G. MILOVANČEVIĆ:

27 P: Šta ova deklaracija o suverenosti i autonomiji srpskog naroda kaže u
28 ovom trećem pasusu?

29 O: Tačka 3?

30 P: Tačke 1 u trećem pasusu.

- 1 O: Nemam na ekranu, samo malo...
- 2 P: Molim Vas da se okrene...
- 3 O: Tačka 1, je 1'?
- 4 P: ... da se pojavi prva strana ove deklaracije. Dakle, 1. strana na
5 kojoj je... E sad, ona počinje... Ovde pred Vama se nalazi tačka 1, pa treći
6 pasus, tako je. Tekst počinje: "Ne može se..."
- 7 O: Da, vidim, vidim. "Ne može se bez učešća srpskog naroda u Hrvatskoj
8 birati oblik jugoslavenskog zajedništva, a to naročito vrijedi i za situacije
9 legitimnog odcepljenja. Odcepljuju se narodi, a ne države."
- 10 P: Vas je kolega tužilac juče pitao da li smatrate da Srbi u Hrvatskoj
11 imaju pravo veta na odcepljenje Hrvatske? Tu je bilo puno pitanja na tu temu.
12 Moje pitanje je sledeće: da li Vi smatrate da hrvatski narod u tadašnjoj
13 jugoslovenskoj republici Hrvatskoj ima pravo na samoopredeljenje i ima pravo da
14 izrazi stav da ima sopstvenu državu?
- 15 O: Mi nikad nismo sporili hrvatskom narodu pravo na samoopredeljenje.
16 Da, on ima apsolutno pravo na samoopredeljenje. To nikad nije bilo sporno.
- 17 P: Da li smatrate da srpski narod ima isto takvo pravo?
- 18 O: Potpuno isto... i...u... potpuno isto... potpuno ista logika. Znači,
19 i Srbi imaju pravo na samoopredeljenje.
- 20 P: Malopre sam Vam, gospodine Ličina, predočio tekst iz programskih, iz
21 izbornog proglaša HDZ-a koji poziva građane da... Hrvatske da graće... da
22 glasaju za HDZ kako bi se dobila suverena hrvatska država. Dakle, hrvatska
23 država koja se odcepljuje od Jugoslavije. Da li Vi tako tumačite taj izvorni
24 proglas?
- 25 O: Da. Zato što kada pogledamo taj proglas...
- 26 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, još jednom.
27 Vi postavljate sugestivna pitanja. Vi mu kažete odgovor, a nakon što mu kažete
28 odgovor, onda ga pitate: "da li Vi tako tumačite ovo što sam rekao?" Kad smo već
29 kod toga, gospodine Milovančeviću, neću da se miješam u to kako Vi vodite
30 dodatno ispitivanje, ali nadam se, nadam se da ćete moći da pokušate da ostanete

1 kod razjašnjenja onih pitanja koja nisu bila jasna umjesto što dodatno
2 ispitujuete svjedoka kao da mu postavljate sugestivna pitanja u glavnom
3 ispitivanju. No, u ovom trenutku nemojte biti sugestivni.

4 G. MILOVANČEVIĆ:

5 P: Malopre ste nam rekli šta Vi mislite da je cilj politike HDZ-a u
6 pogledu hrvatske države vezano za izborni proglas. Sećate li se toga?

7 O: Sećam se toga.

8 P: Da li smatrate da su prava onih koji žele da napuste zemlju
9 značajnija od prava onih koji treba da ostanu ili tako ne mislite? Kakav je Vaš
10 stav?

11 O: Prava moraju da budu potpuno ista. Kako onih koji žele da se odcjepe,
12 tako i onih koji žele da ostanu u zemlji.

13 P: Hvala Vam.

14 O: Tako je i Ustav, savezni Ustav definisan.

15 P: Da li ovaj 3. pasus u 1. članu deklaracije koju ste malopre pročitali
16 izražava neki stav koji je drugačiji od ovoga koji ste Vi rekli?

17 O: Potpuno is... potpuno se... mislim da se potpuno slaže sa ovim mojim
18 stavom.

19 P: Hvala Vam. Ovu smo temu završili. Hvala Vam, gospodine Ličina.

20 O: Molim.

21 P: U toku jučerašnjeg ispitivanja, kolega tužilac je Vama predočio deo
22 Vašeg govora koji ste održali u Skupštini Republike Srpske Krajine koja je
23 održana u Belom Manastiru. Sećate li se toga?

24 O: Da, sećam se.

25 P: Sećate li se da ste na monitoru zaokružili rečenicu u kojoj tri puta
26 pominjete ustaše?

27

28

29

30

1 O: Da, sećam se.

2 P: Sećate li se da Vas je kolega tužilac pitao da Vi termine iz Drugog
3 svetskog rata primenjujete u 1990., 1991. godini?

4 O: Sećam se.

5 P: Upravo pominjući tu reč ustaše?

6 O: Da, sećam se.

7 P: Molio bih da sada pogledamo jedan videoklip koji je pripremila
8 Odbrana.

9 [Gleda se videosnimka]

10 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Izvinite, može li ovo da se
11 ponovi? Zato što se prvi puta samo djelomično vidjelo na ekranu tako da nisam
12 mogla sve da vidim.

13 [Gleda se videosnimka]

14 G. MILOVANČEVIĆ: Na ovom kratkom insertu...

15 PREVODITELJICA: Mikrofon molim.

16 G. MILOVANČEVIĆ: Oprostite. Snimak je kratak i ja ću pokušati da
17 pomognem Sudskom veću i Vama, gospodine svedoče, da shvatite šta Vas pitam.

18 Molio bih najpre kolegu posluži... gospodina poslužitelja da podeli
19 prevod ovog teksta koji izgovara jedan čovek na filmu. /nerazgovijetno/ i kolegi
20 tužiocu.

21 Pred vama se nalazi -

22 PREVODITELJ: Mogu li i prevoditelji dobiti primjerak? Hvala.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Gospoda iz prevodilačke službe mole jedan primerak. To
2 je vrlo kratka, jedna jedina rečenica. Mislim da ima dovoljno primeraka.

3 P: Da bismo dobili u vremenu, gospodine Ličina, da li na monitoru pred
4 sobom vidite datum od kada je ovaj film?

5 O: Ovdje piše, kol'ko vidim, 9. avgust, 1990. godine, 09.08.1990.

6 P: Pred Vama, na monitoru, nalazi se i jedna zastava. Da li nam možete
7 reći da li znate kakva je to, čija je to zastava?

8 O: To je hrvatska zastava sa k... sa šahovnicom, identična zastavi koja
9 je korištena za vreme Drugog svetskog rata; ustaškoj zastavi, faktički.

10 P: Kada kažete da je to hrvatska zastava sa šahovnicom, hoćete... možete
11 li nam rečima ukazati zašto kažete da je to zastava sa šahovnicom? Gde vidite tu
12 šahovnicu?

13 O: Šahovnica se nalazi u centru... u centru bijelog polja. Ona je... to
14 su crveno-bijela polja. Razlika od... - to je često spominjano - od ustaške
15 zas... ustaške šahovnice i šahovnice koja se koristila kasnije je po tome što je
16 ustaška šahovnica u čošku imala prvo, u uglu znači, imala je prvo bijelo, bijelo
17 polje.

18 P: Kada je ova zastava počela da se pojavljuje na teritoriji tadašnje
19 jugoslovenske Republike Hrvatske i kakva je prethodna zastava bila?

20 O: Prethodna zastava je bila... znači, raspored boja je bio isti, a
21 službena dotadašnja zastava Socijalističke Republike Hrvatske je na sredini
22 imala petokraku zvijezdu.

23 P: Hvala Vam. Na ovom filmu videli ste jednog čoveka koji izgovara jednu
24 rečenicu. Da li ste zapamtili šta je taj čovek rekao? Tu se pojavljuje i kratak
25 titl. Možemo li eventualno ponovo okrenuti ovaj film, samo da bismo to još
26 jednom videli? Zahvaljujem se kolegi.

27

28

29

30

1 [Gleda se videosnimka]

2 G. MILOVANČEVIĆ: Šta kaže ovaj gospodin?

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Trenutak. Gospodin Black je ustao.

4 G. BLACK: [simultani prijevod] Izvinite, vidim da nema datuma u trenutku

5 kada on govori. Izgleda da se datum pojavljuje na snimku na kojem je snimljena

6 zastava, ali ima nekoliko različitih događaja koji su stavljeni zajedno u ovaj

7 film, tako... ako bismo mogli da dobijemo datum i možda izvor odakle potiče ovaj

8 videoinsert na kojem se vidi osoba koja govori. To bi nam pomoglo.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću?

10 G. MILOVANČEVIĆ: To su upravo pitanja koja sam ja želeo da postavim

11 svedoku i pokušao bih, ukoliko ste Vi sa tim saglasni, da nam svedok dâ odgovore

12 na ovo što je... pitanje koje je kolega tužilac postavio. A onda ćemo naknadno,

13 ako je potrebno, i mi kao tim Odbrane dati neka objašnjenja.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Uradite tako, gospodine

15 Milovančeviću.

16 G. MILOVANČEVIĆ:

17 P: Dakle, šta govori ovaj gospodin? Sećate li se, u grubome, ove

18 rečenice?

19 O: Da, sećam se. Ovdje se radi o Branimiru Glavašu. Inače, Branimir

20 Glavaš je bio visoki funkcional...funkcioner Hrvatske demokratske zajednice. Bio

21 je u isto vreme i u Saboru. Znači, u vreme kad sam ja bio u hrvatskom Saboru,

22 bio je poslanik hrvatskog Sabora. A ovaj snimak, kada on govori "Slobodno recite

23

24

25

26

27

28

29

30

1 da ste ustaše i jeste ustaše. Dobrodošli u svoju domovinu..." je snimak...
2 mislim da je to snimak razmjene z...zaro... - ne mislim, nego siguran sam - to
3 je snimak razmjene zarobljenika. Mislim da je to vreme, negdje 1991. godina.
4 Mislim da je to negde oko Vukovara i Osijeka, da se to dešava... pošto je on bio
5 tada na tom području. On je, kol'ko znam, i danas funkcioner u Osijeku.

6 P: Da li sam u pravu kada Vas podsećam da se na tom kratkom filmu, dok
7 se on odmotava, vidi taj gospodin koga označavate kao Branimir Glavaš -
8 Oprostite.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, zatražite od
10 njega da Vam pokaže gospodina Glavaša. Nemojte reći: "da li sam u pravu" jer na
11 taj način ste sugestivni.

12 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude. Povlačim ovo šta sam rekao. Vodiću
13 računa, zaista.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Nastavite.

15 G. MILOVANČEVIĆ:

16 P: Čovek koji se obraća ljudima, obraća se nekim licima koja idu u
17 koloni. Ko su ti ljudi?

18 O: Kao što sam ranije rekao, radi se o razmjeni zarobljenika u vreme
19 sukoba. To su znači, hrvatski zarobljenici koji su razmenjeni za srpske
20 zarobljenike. Oni prelaze na hrvatsku stranu. Branimir gal...Glavaš ih dočekuje
21 i dočekuje ih ovih rečima: "Slobodno recite da ste ustaše. I jeste. Dobrodošli u
22 svoju domovinu." To se jasno čuje na ovome snimku.

23 P: Da li Vi sada prvi put vidite ovaj film ili ste ga ranije videli?

24 O: Vidio sam ga i ranije, da.

25 P: Gdje je on prikazivan?

26 O: Prikazivan je na puno televizija. I... mislim i na hrvatskoj i na...

27

28

29

30

1 i na RTS-u. Dakle, moga...mogao, ovaj snimak je dosta često mogao da se vidi.
2 Taj snimak je vremenski prije ovoga moga govora o kom smo govorili u 1993.
3 Dakle, jedan visoki hrvatski zvaničnik kaže da su ustaše. Sâm potvrđuje da su
4 ustaše.

5 P: Da li znate šta se sa gospodinom Glavašem danas dešava u Hrvatskoj?

6 O: Kol'ko mi je poznato, u toku je proces u Zagrebu, proces u vezi
7 ubistava Srba na području Osijeka pošto je on bio nadležan na tom području.

8 P: Hvala Vam.

9 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, predlažem da se ovaj videoklip uvede kao
10 dokaz Odbrane.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ovaj videosnimak se usvaja u spis.
12 Molim da mu se odredi broj dokaznog predmeta.

13 TAJNIK: [simultani prijevod] Časni Sude, to će postati dokazni predmet
14 889.

15 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vam. Možemo sada ovo povući sa monitora.

16 P: U toku jučerašnjeg unakrsnog ispitivanja kolega tužilac Vam je
17 prikazao jedan dokument. To je jedna strana časopisa *Vreme*. U donjem levom uglu
18 se nalazi oznaka 27. januar 1992. godine i na toj strani se nalazi tekst o kome
19 govori Jovan Rašković. Pominje se jedna rečenica: "Osećam se odgovornim zato što
20 sam izvršio pripremu za ovaj rat, iako tu pripremu nisam izvršio vojno." Sećate
21 li se tog dokumenta, gospodine Ličina?

22 O: Da, da, sećam se.

23 P: Molio bih da se na monitoru prikaže ova strana ovog teksta. To je
24 *exhibit* 879.

25

26

27

28

29

30

1 Prepoznajete li ovaj tekst, ako -
2 O: Da.
3 P: U krajnjem desnom stupcu, druga fotografija sadrži lik jednog čoveka
4 koji ima bradu. Da li prepoznajete tog čoveka?
5 O: Da. To je akademik Jovan Rašković.
6 P: Hvala Vam. Ja ću Vam na ovoj strani skrenuti tekst /sic/ na ovaj prvi
7 levi stubac. Sad je on malo se izgubio. Ako možemo da vidimo početak prvog levog
8 stupca i ovu fotografiju koja je malo presečena? E, tako je. Možete li malo
9 uvećati tu fotografiju na tom levom stupcu? Ovo je tekst na B/H/S-u. Ovaj deo
10 teksta nemamo prevedeno.
11 Možete li nam reći, gospodine Ličina, šta piše iznad ove fotografije?
12 O: Iznad piše...
13 P: I šta ispod nje?
14 O: Ispod piše "Marko Petrović Thompson", hrvatski gardist i skladatelj.
15 P: Da li ste Vi čuli za takvu osobu?
16 O: Da, čuo sam za Thompsona.
17 P: Ko je on i šta na sebi ima - hoćete nam opisat?
18 O: On na sebi ima uniformu, a inače nadimak "Thompson" je dobio po
19 oružju koje se vidi upravo u njegovim rukama.
20 P: Pošto svi ne znamo ili ne moramo znati šta je to Thompson, hoćete nam
21 reći...? Opišite šta je Thompson?
22 O: Thompson je automatski... automatsko oružje... automatska puška,
23 ovaj... malo starije proizvodnje, je l'.
24 P: Hvala. Ispod ove fotografije, molim sada da podignemo ovaj tekst, da
25 vidimo tekst ispod fotografije. /.../ Hvala Vam. Zaustavite. 'Oćete nam
26
27
28
29
30

- 1 pročitati naslov pod znakom navoda, u crnim slovima?
- 2 O: Naslov je: "Bojovnik iz Čavoglava".
- 3 P: Šta taj naslov označava, po Vašem mišljenju?
- 4 O: Označava... to je termin koji se koristio za ustaške vojnike -
- 5 bojovnici...
- 6 P: Ispod toga -
- 7 O: ... u Drugom svetskom ratu.
- 8 P: Hvala Vam. Ispod tog teksta nalazi se prvi red. Hoćete ga pročitati?
- 9 O: Prvi red piše: "Za dom - spremni!"
- 10 P: Možete li nam reći da li ste Vi čuli za takav izraz i šta on znači?
- 11 O: "Za dom - spremni" je izraz koji su koristile hrvatske ustaše. To je
- 12 bio pozdrav. Kao što su se njemački nacisti pozdravljali sa pozdravom "Heil
- 13 Hitler", hrvatske ustaše su se pozdravljale sa pozdravom "za dom - spremni".
- 14 P: Ispod tog teksta "za dom - spremni", otprilike na sredini počinje
- 15 jedan deo teksta rečima "Tuče Thompson kalašnjikov". 'Oćete li pročitati taj deo
- 16 teksta do sledeće strofe? Ovo je očigledno pesma.
- 17 O: Da, radi se o pjesmi pošto je on neka vrsta pjesnika. Piše ovako:
- 18 "Tuče Thompson kalašnjikov, a iz brojevka baci bombu, goni bandu preko izvora".
- 19 P: Dalje?
- 20 O: "Čujte Baljci, Mirlovići, bando, četnici, stići će vas naša ruka i u
- 21 Srbiji."
- 22 P: Da li možete nam objasniti ko su ta banda i četnici i koga će to
- 23 njihova ruka stići u Srbiji?
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 O: Pa, pošto je on... Čavoglave su bili područje koje je bilo relativno
2 blizu području Republike Srpske Krajine, a u ovom tekstu navodi Baljke i
3 Mirloviće. Znači, to su... to su upravo srpska prezimena koja su graničila sa
4 njima. Znači, on... on šalje poruku Srbima iz tih krajeva, Srbima iz Republike
5 Srpske Krajine, a locira upravo najbliže komšije.

6 P: 'Oćete nam pročitati jednu strofu iznad toga, da vidimo da li ta
7 strofa potvrđuje ovo što ste rekli?

8 O: Ovo "Stoji Hrvat..."?

9 P: Tako je.

10 O: "Stoji Hrvat do Hrvata, mi smo braća svi, nećete u Čavoglave dok smo
11 živi mi."

12 P: I onda u sledećoj, jesam li... u sledećoj rečenici kaže: "Stići će
13 vas naša ruka i u Srbiji." U vezi sa tim je pitanje - možete li, odnosno, molba:
14 pročitajte nam sâm kraj ovog teksta. Molim Vas da se prikaže kraj uokvirenog
15 teksta ispod svega ovoga.

16 O: Aha.

17 P: U zagradi se nalazi tekst.

18 O: Pjesma "Bojovnik iz Čavoglava" prošlog tjedna na programu Hrvatskog
19 radija studija Split proglašena je za najpopularniju domoljubnu numeru u
20 Hrvatskoj.

21 P: Hvala Vam. Predlažem da se ovaj dokument, ovaj stubac obeleži
22 posebnim brojem i da se uvede kao dokaz Odbrane, časni Sude, a mi ćemo ovaj deo
23 teksta prevesti. Ja molim, iz... Sudsko veće da uvaži situaciju, da mi je bilo
24 vrlo kratko vreme i bilo je mnogo dokumenata iz unakrsnog ispitivanja.

25 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, cijeli ovaj dokument je već u
26 spisuu. Ako hoće, uopšte nije problem da se to prevede tako da se dobije prevod
27 onog dijela u kojem je pjesma, isto kao što ćemo dobiti prevod ostalih dijelova.
28 Mislim da nije potrebno da on dobije poseban broj dokaznog predmeta osim ako
29 Vijeće bude smatralo nešto drugačije.

30 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Je li Vam ovo odgovara?

1 G. MILOVANČEVIĆ: ... Časni Sude, u redu je, hvala Vam.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možda da se zaokruži ova pjesma i da
3 se ovaj dio pohrani tako što će biti zaokružena pjesma, kako bi nam to svima bio
4 podsjetnik da je to jedna od onih stvari koje treba da budu prevedene. Da li Vam
5 ovo odgovara?

6 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ako već zaokružujemo ovaj deo teksta, da
7 možda ne bi bilo zabune, možda bi bilo dobro da taj deo zaokruženi bude poseban
8 dokaz. Nije ništa komplikovano. Lako će se uspostaviti veza. Jer se nalazi ispod
9 toga i datum i oznaka lista...

10 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Mogu li da iskoristim ovu priliku da
11 postavim pitanje o tome kakav je to časopis. Dakle, kažite mi kakav je to
12 časopis i gdje se on izdavao. Možete li to da objasnite svjedoče?

13 SVJEDOK: Može malo samo da se ovo podigne? Ako se ne varam... Stranice,
14 samo malo gore da se digne. Ako se ne varam, radi se o listu *Vreme*. To je
15 beogradski nedeljnik. Samo malo da pogl... da vidim datum od kad je. Da, 27.
16 januar 1992.

17 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala Vam. Možete nastaviti,
18 gospodine Milovančeviću.

19 G. BLACK: [simultani prijevod] Ako će Vam pomoći, možda je
20 najjednostavniji način ako tužilac zatraži prevod cijeloga teksta na ovoj
21 stranici. Na taj način bismo mogli da ostanemo kod samo jednog dokaznog predmeta
22 kao što je sada slučaj, a onda ćemo prevod dobiti na cijeloj jednoj stranici. Da

23

24

25

26

27

28

29

30

1 li je to možda lakše? Ovo sam ponudio kao moguće rješenje, ali će me zadovoljiti
2 bez obzira šta kažete.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ovaj središnji stubac je stubac kojim
4 se nismo bavili u sudnici.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, možda da se prevede cijela
6 stranica ili da zatražimo da se prevede samo ovaj stubac koji je koristio
7 tužilac kao i cijeli ovaj tekst koji sadrži pjesmu. Možemo da to uradimo. Ili
8 pak samo odlomke.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Možemo da dobijemo... sada
10 možemo skinuti dokument i nećemo mu ni odrediti broj dokaznog predmeta.

11 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Nemamo prevod desnoga dijela.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Tačno, časni Sude, a ja ću modifikovati
13 zahtjev.

14 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Meni je potrebno razjašnjenje
15 transkripta. Na stranici 55 redak 5, kaže se: "Pjesma koja je prošle nedelje
16 objavljena je najpopularnija patriotska pjesma.". Dakle, da li je to
17 najpopularnija pjesma ili je najpopularniji patriota? Da li se radi o pjesmi ili
18 o pjesniku?

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li to znači da je pjesnik bio
20 patriota?

21 PREVODITELJICA: /prijevod engleskog transkripta: "Patriotska pjesma."/

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Vjesnik je zagrebački dnevni list, znači list koji izlazi u Zagrebu.

2 P: Ja nisam uključio monitoru, a čekam da se pojavi tekst. Oprostite,
3 časni Sude. Tek sam sada to shvatio. Ovde se sad pred Vama nalazi ovaj tekst.

4 Naslov iznad ovih krupnih slova - hoćete li pročitati kako glasi?

5 O: Nadnaslov?

6 P: Nadnaslov, tako je.

7 O: "Izvan...izvanredno zasjedanje Sabora Hrvatske".

8 P: Treća vertikalna kolona s leva na desno je deo teksta koju...koji Vam
9 je predočavao kolega tužilac. Jesam li u pravu?

10 O: Da, samo ako može da se poveća malo.

11 P: Središnji deo te kolone. E, e, odlično, odlično.

12 O: Da, ovo je. podnaslov "Opozicija kao operetni dekor"?

13 P: Tako je. U ovom delu teksta nalazi se Vaš deo govora, onako kako ga
14 je prenela hrvatska štampa u ovom izveštaju gde govorite o hrvatskom i srpskom
15 političkom narodu. Molim Vas da pročitate poslednju rečenicu ovoga... ovoga
16 poglavlja, ovog srednjeg stupca. Vi ste čitali onaj deo koji se odnosi na
17 hrvatski i srpski politički narod i da se hrvatski politički narod kao politički
18 formira malo kasnije, prema Starčevićevim političkim projektima. Zamolio bih da
19 nas.. da pročitate nastavak rečenice.

20 O: "Srpski politički narod bi morao imati sva prava kao hrvatski narod u
21 ovoj republici", i onda u zagradi "na ove izjave saborski zastupnici počeli"...

22 PREVODITELJ: Molimo Vas da usporite kada čitate. Hvala.

23 G. MILOVANČEVIĆ: Molim Vas.

24 O: Znači, "srpski politički narod bi morao imati sva prava kao hrvatski
25 narod u ovoj republici." I onda u zagradi piše: "Na ove izjave saborski
26 zastupnici počeli su zviždati i negodovati."

27 P: Moje pitanje je: da li ste Vi ovakve reči izgovorili tom prilikom?

28

29

30

1 O: Da, ovo je do... ovaj... ovo je prene... tačno preneseno kako sam ja
2 rekao. Da.

3 P: Da li je tačno izvešteno da Vama, kao saborskom zastupniku srpske
4 nacionalnosti, na ovakvu rečenicu, saborski zastupnici zvižde i negoduju?

5 O: Da, saborski zastupnici su zviždali i negodovali, a isto takvo
6 iskustvo na sjednici u 9. mjesecu imao je moj kolega Radoslav Tanga. Na njega je
7 u sa... u hrvatskom Saboru bačena torba.

8 P: Zamoliću Vas da pročitate i sledeći pasus. Počinje naslovom: "Noćni
9 zbjegovi podsjetili na rat" i da pročitate tekst do kraja koji se nalazi na ovoj
10 strani.

11 O: Je l' može malo još da se podigne?

12 P: Ako bi moglo malo da se uveliča taj posljednji... taj kraj, taj kraj
13 ovog trećeg stupca?

14 O: Na suprotnu stranu.

15 P: Dakle, gledamo kraj, kraj stupca. Gospodine Ličina je rekao da se
16 podigne. Dakle, spustite. E, tako. E, samo taj deo teksta pročitatje.

17 O: Ovo od mog imena pa dalje?

18 P: Tako je.

19 O: "Rat...Ratko Ličina je u nastavku rekao kako bi srpski politički
20 narod imao sva prava kada bi ova republika bila historijska i demokratska.
21 Međutim, ona nije ni historijska ni demokratska. Ako je neko napao demokraciju
22 na ovim našim prostorima, onda je to država sa svojim policijskim snagama. Na
23 demokratsko pravo narodnog srpskog plebiscita odgovoreno je upućivanjem sile
24 državnog aparata, helikoptera, oružanih oklopnih transportera i specijalnih
25 jedinica."

26

27

28

29

30

1 P: Hvala. Nećete više imati potrebu da čitate tekst. Samo je uvek bolje
2 kad to čitate laganije da bi moglo da se prevede.

3 Da li ste Vi ovakav tekst, ovako kako je to prezentovano u dnevnoj
4 štampi izgovorili tom prilikom, gospodine Ličina?

5 O: Da.

6 P: Da li ste tada, govoreći u Saboru, kao poslanik Hrvatske, kao
7 saborski zastupnik, govorili istinu, gospodine Ličina?

8 O: Da, tada sam govorio istinu.

9 P: To je bilo 25.08.1990. godine. Da li je na ovakvu...ovakav Vaš govor
10 bilo reagovanja od strane hrvatskog Sabora ili drugih organa vlasti u smislu
11 rešavanja problema?

12 O: Nije bilo reš... od strane hrvatskih vlasti nije bilo rešavanje
13 nikakvih problema. Problemi su se dalje samo uvećavali. A što se tiče reakcija u
14 samoj...samom Saboru, oni su ovde gore navedeni. Tokom čitavog ovoga moga govora
15 bile su ovakve reakcije.

16 P: Gospodine Ličina, da li Vam nešto znači rečenica "Srećan sam što mi
17 žena nije ni Srpkinja, ni Jevrejka."?

18 O: Poznata mi je ta rečenica. To je rečenica Franje Tuđmana.

19 P: Možete li nam reći kada je otprilike on tu rečenicu izgovorio i kakvo
20 je svojstvo tada imao?

21 O: Mislim da je to bilo već u vreme kada je on bio izabran za
22 predsednika Republike Hrvatske; tadašnje, ustvari, Socijalističke Republike
23 Hrvatske.

24 P: Tužilac Vas je... poštovani kolega tužilac Vas je više puta pitao da
25 li je kod srpskog stanovništva u Hrvatskoj, kod srpskog naroda u Hrvatskoj
26 podgrevan strah, neosnovani strah? Da li Vi mislite da je podgrevan neosnovani

27

28

29

30

1 strah od novih hrvatskih vlasti?

2 O: Od strane... strah koji je podgrevan bio je samo podgrevan od strane
3 hrvatskih vlasti. Hrvatske vlasti sa svojim izjavama su podgrevale...

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo malo, samo malo, samo trenutak.
5 Izvolite, gospodine Black?

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Ne znam da li da nazovem to prigovorom.
7 Možda je... da se radi o problemu sa prevodom. Mi smo na engleskom čuli da je
8 srpski narod u Hrvatskoj, da su njihove strahove podjarivale nove hrvatske
9 vlasti. Možda je advokat rekao "srpske vlasti". Ako je rekao "hrvatske vlasti",
10 u svakom slučaju...

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li ste govorili o hrvatskim ili
12 srpskim vlastima?

13 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, samo jednu kratku napomenu. Ovaj tekst može
14 da se ukloni sa ekrana da nam ne bi smetao. Ja sam pitao, dakle, da li su srpske
15 vlasti, tadašnje srpske vlasti, kod srpskog stanovništva podgrevale strah. Strah
16 od ustaštva i od novih hrvatskih vlasti. To je bilo moje pitanje.

17 P: Znači, da li su srpske vlasti plašile svoje stanovništvo?

18 O: Da odgovorim? Srpske vlasti nisu plašile svoje stanovništvo. Srpske
19 vlasti su samo prenosile političku situaciju narodu onako kako se i dešavala.
20 Nažalost, i onako kako se dešavala.

21 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, hvala Vam. Ja sam završio sa svojim
22 ispitivanjem. Nemam više pitanja za gospodina Ličinu.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam, gospodine Milovančeviću.
2 Sudija Hoepfel, izvolite.

3 Ispituje Sudsko vijeće:

4 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Dok je ovaj dokument na ekranu,
5 dozvolite, gospodine Ličina, da Vas nešto pitam u vezi sa poslednjim paragrafom.

6 O: Meni nije na ekranu sad. Skinut je. Ako može da se vrati.

7 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] U redu. No, u svakom slučaju, Vi
8 ćete se lakše sjetiti. Ja mogu pročitati iz zapisnika. Govorilo se o
9 referendumu, o plebiscitu srpskog naroda u Krajini i rekli ste da je to
10 pokazalo, barem kako stoji u ovom dokumentu, da su Srbi u Hrvatskoj i za
11 Hrvatsku i za Jugoslaviju. Demokracija omogućava razne opcije - tako ste nešto
12 rekli.

13 O: /nerazgovijetno/ pri kraju, nije mi, nije mi ovdje na ekranu. Pri
14 kraju cijelog tog govora, mislim da je, kol'ko se sjećam.

15 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Dobro, nije bitno. Da, to je bilo u
16 Vašim završnim riječima. To ste rekli. Da li biste mi sada ukratko mogli
17 prokomentirati da li se tu poziva i ono na što je originalno bilo rečeno na onom
18 skupu u Srbu, što je bilo navedeno u deklaraciji? Dakle, da li je prema
19 deklaraciji iz Srba jedna od opcija za političku budućnost Srba u hrvatskoj bilo
20 da se živi u zajedničkoj državi, unutar granica bivše Socijalističke Republike
21 Hrvatske?

22 O: Časni Sude, da. Radi se o tome da smo se mi zalagali za opstanak
23 federacije i, u slučaju opstanaka federacije, mi smo se zalagali za samo oblik
24 kulturne autonomije, na prava na pismo i ostale stvari. Ukol'ko dođe do
25 prekomponovanja, mi smo onda tražili određeni stepen, sledeći stepen autonomije.
26 Znači, u mom govoru ja sam i naveo da se mi zalažemo i za... da se zalažemo i za
27 Jugoslaviju i za Hrvatsku. Upravo tako. Jer je Hrvatska do tada bila država

28
29
30

1 hrvatskog naroda i srpskog naroda u Hrvatskoj.

2 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Da, međutim o tome smo već juče
3 razgovarali. Vi ste se izjasnili za nešto, kako da to kažem, da Vam je radija
4 jedna od te dvije opcije, federacije i konfederacije. Da li se sjećate? Vi ste
5 to rekli kao član Sabora i koliko sam shvatio, prema deklaraciji iz Srba, to su
6 bile dve podjednake opcije. Dakle, zasebna nezavisna hrvatska država koja bi se
7 nalazila... koja bi imala granice kao i Socijalistička Republika Hrvatska kao i
8 druga opcija, jugoslavenska federacija. Da li sam to dobro razumio?

9 O: Ne, mi smo govorili o stepenu srpskog odnosa Srba unutar Hrvatske
10 prema...prema Hrvatskoj. Kako s... kako se odnosi u slučaju rješenja
11 jugoslavenske krize. Ukoliko država bude federalna, Srbi se zalažu da ... samo
12 za kulturnu autonomiju. Ukoliko država bude konfederalna, zalažu se za
13 teritorijalnu autonomiju, a ukoliko dođe do odcjepljenja, Srbi - ne sporeći
14 pravo Hrvatima - isto pravo po... na samoopredeljenje traže i za sebe.

15 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Ovo što ste sada rekli je meni malo
16 složeno. Dakle, kažete: u slučaju odvajanja - a to ste rekli i u Saboru, čini mi
17 se - vi ste dakle zahtijevali, u slučaju odvajanja, da tražite ista prava kao i
18 Hrvati. Ali, kad je... kad pustimo sad po strani pravo na odcjepljenje, nisu li
19 Hrvati uživali ista prava kao i Srbi? Dakle, Srbi i Hrvati su imali ista prava u
20 Hrvatskoj, u toj hrvatskoj državi i barem prema hrvatskom Ustavu iz decembra
21 1990.? Da li je to tačno?

22 O: Iz decembra 1990. Srbi i Hrvati nisu imali isto pravo. Nosioći
23 suvereniteta su... je bila sam... je bio samo hrvatski narod. To je sušt... to
24 je suština sukoba. Znači, novi ustav od decembra 1990. definisao je drža...
25 Hrvatsku kao državu hrvatskog naroda. Dotadašnji... u dotadašnjim svim ustavima

26

27

28

29

30

1 stajalo je da je... da je hrvatska država hrvatskog naroda i srpskog naroda u
2 Hrvatskoj.

3 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Dozvolite da Vas pitam. Vi ste naime
4 rekli da prema tom novom hrvatskom ustavu su Srbi smatrani manjinom, a ne
5 narodom. Da li je to samo Vaše tumačenje ili je to eksplicitno rečeno u tom
6 ustavu. Naime, da Srbi... da li se oni tamo nazivaju konkretno manjinom?

7 O: U tom ustavu jasno stoji da je Hrvatska država hrvatskog naroda. I
8 ništa više. Srbi se... Srbi se kao takvi ne spominju.

9 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Mislite da ih se uopće ne spominje
10 nigdje? Čak ni kao manjinu? Ili negdje kao narod?

11 O: Ne, Srbi se u toj odrednici uopšte ne spominju.

12 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Možda u nekom drugom paragrafu, u
13 nekoj drugoj odrednici. Mene zanimaju samo te opće informacije. Naime, da li su
14 Srbi navedeni kao manjina i to izrijeком negdje u ustavu?

15 O: Srbi nisu navedeni nigdje. Znači, nema ih... nigdje se ne spominju
16 Srbi. Spominju se samo Hrvati kao konstitutivan narod. I ništa više. Kad se i
17 govori o manjinama, ne navodi se. Znači, ...

18 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala Vam.

19 Tokom studija u Zagrebu - vi ste studirali, je l' tako, ekonomiju? - da
20 li ste pohađali i predavanja koja su se ticala prava?

21 O: Pa, što se tiče predavanja iz prava, vrlo... postojao je samo jedan
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 jedan predmet, ali to je još u srednjoj školi, faktički...

2 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Ne, ne. Nisam Vas pitao za srednju
3 školu. Mislio sam za sveučilišne studije ekonomije. Dakle, da li sam dobro
4 shvatio da dakle niste imali pravne /nečujno/?

5 O: /prijevod engleskog transkripta: "Ne, ne."/

6 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Dobro, s tim smo završili. Sada da
7 se vratimo na jedno ustavno pitanje, ali da onda ne govorimo o tome previše
8 tehnički. Kada je riječ o ustavnom uređenju Socijalističke Republike Hrvatske,
9 bivše te republike, da li znate kako li je izgledao grb Socijalističke Republike
10 Hrvatske? Jer ste Vi, kada ste danas govorili, govorili tokom dodatnog
11 ispitivanja o zastavi, ali sada bih htio da Vas pitam nešto u vezi sa grbom.
12 Vidjeli smo to u ponedjeljak u jednom dokumentu. To je bio dokument koji je
13 legitimizirao Vašu stranku. U gornjem uglu se vidio taj jedan grb, ali se jako
14 slabo vidio i to je bilo crno-bijelo. Pošto je bilo u originalu u B/H/S-u, mogli
15 smo vidjeti, ali nismo najbolje mogli vidjeti. Da li biste nam mogli opisati
16 kako je on zapravo izgledao?

17 O: Grb Socijalističke Republike Hrvatske bio je, kol'ko se sjećam,
18 oivičen klasjem žita i u sredini je bila... na vrhu klasja je bila petokraka
19 zvijezda. U sredini je... iz mora izla...izranja, izranja taj hrvatski grb,
20 šahovnica. Ali ovo što sam danas rekao, razlika je u tome rasporedu crvenih i
21 bijelih boja... crvenih i bijelih polja u ćošku, za razliku od ustaškog grba.

22 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Šahovnica, današnja šahovnica
23 Republike Hrvatske - da li je to ovaj raspored kakav je imala socijalistička
24 republika ili kakvu su imali ustaše, tj. kakav je bio ustaški simbol?

25 O: Današnji raspored je kao i socijalistička republika. Ali, opet,
26
27
28
29
30

1 izgled grba je drugačiji.

2 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala Vam. A što se tiče izvora,
3 porijekla tog simbola, te šahovnice, ja pretpostavljam da to nije nastalo u
4 ustaško vrijeme, pa bih Vas htio pitati da li, barem koliko Vi znate, od kada
5 postoji taj simbol, ta šahovnica? Koliko se dugo, povijesno gledano, ona
6 koristi?

7 O: Časni Sude, ja nisam historičar i her...heraldičar po struci tako da
8 Vam te podatke ne mogu dati.

9 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Onoliko koliko znate, u mjeri u
10 kojoj znate.

11 O: Znam da se šahovnica dijelom pojavljivala i u grbu Kraljevine
12 Jugoslavije prije Drugog svjetskog rata, kao dio, jedan od grbova. Da li se
13 pojavljivala ranije, ne sjećam se. Nemam saznanja, ustvari. Ne mogu da tvrdim
14 nešto što ne znam.

15 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] U redu. Hvala.

16 P: Imam jedno pitanje vezano za referendum iz augusta 1990. Vi ste rekli
17 da je taj referendum održan i sad citiram "u svim srpskim općinama gdje su Srbi
18 bili na vlasti". Takođe spominjete velike gradove, konkretno Zagreb i da su tamo
19 Srbi silom sprječavani da glasaju. Ko je organizirao, održao taj referendum i u
20 kojim točno dijelovima Hrvatske onda?

21 O: Dakle, referendum je bio raspisan na... od... ustvari izjašnjavanje,
22 da budem precizniji... je bilo raspisano na području cijele Hrvatske, u svim
23 mjestima gdje smo mogli da ga... fizički gdje smo mogli da ga sprovedemo. U
24 mjestima gdje su Srbi bili većina, bilo je u organizaciji opština, znači, koje
25 su, koje su bile, ovaj, tu, a u organizaciji Srpske demokratske stranke ili
26 nekih srpskih kulturnih društava, u nekim područjima gdje, gdje su Srbi bili
27 manjina. Srbi su u urbanim, takozvanim urbanim dijelovima Hrvatske, u gradovima,
28 Srba je bilo otprilike koliko i Srba u Krajini. Znači, tako da je, prema nekim

29
30

1 našim podacima je samo u Zagrebu bilo nešto oko 100.000 Srba.

2 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Ja sam Vas pitao ko je organizirao,
3 održao taj referendum ili izjašnjavanje, kako god hoćete da se to nazove. Da li
4 je to bila Srpska demokratska stranka?

5 O: Ne, to su... Referendum je raspisalo Srpsko nacionalno vijeće.

6 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Srpsko nacionalno vijeće je
7 proglasilo da će se taj referendum održati u cijeloj Hrvatskoj?

8 O: Da.

9 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Siguran sam da je onda bilo
10 poteškoća da se to organizira na lokacijama koje nisu bile unutar SAO. No dobro,
11 po Vašem mišljenju, kako biste objasnili, koja je bila pravna priroda takvog
12 izjašnjavanja i, moje posljednje pitanje, kome je to bilo upućeno, to
13 izjašnjavanje?

14 O: Časni Sude, kao što sam i rekao u... - mislim da je to bilo još u
15 glavnom ispitivanju - svrha je bila da se pokaže volja srpskog naroda. Do tada
16 je hrvatska vlast predstavljala da je... da je to mišljenje samo manjine Srba
17 koje predstavlja samo pet zastupnika u Saboru. Naša intencija je bila upravo da
18 pokažemo da iza takvog političkog stava stoji većina srpskog naroda u Hrvatskoj
19 - što se refere..., što se izjašnjavanjem i pokazalo.

20 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Kome ste to željeli pokazati? Jer
21 sam Vas i ranije pitao kome je sve to bilo upućeno? Dakle, kome ste to željeli
22 pokazati?

23 O: Svima, vlastima u Hrvatskoj, međunarodnoj javnosti. Znači, svima.
24 Počela je jedna određena kriza, a stavljeno je... stavljeno je pod upitnik da
25 li... da li se tu radi o samoj jednoj manjini unutar... unutar srpske
26 populacije. I referendum je pokazao da je...da... da je takvo mišljenje vlada u

27

28

29

30

1 većini srpskog naroda u Hrvatskoj.

2 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] I što mislite pod tim šta je
3 mišljenje većine Srba u Hrvatskoj bilo?

4 O: Srpski narod se izjašnjavanjem od 19. avgusta izjasnio za srpsku
5 suverenost i srpsku autonomiju. U onom stepenu kao što smo govorili ranije.

6 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala. Pretpostavljam da ste taj
7 rezultat iznijeli i pred Sabor u Zagrebu na zvanični način - ili ste to samo
8 spomenuli u ovom govoru kojeg smo ranije gledali?

9 O: Da, ti podaci su iznijeti pred hrvatski Sabor.

10 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Da li je to hrvatskom Saboru bilo
11 upućeno u obliku neke peticije ili... mislim, koja je bila pravna priroda
12 predočavanja toga pred hrvatskim Saborom?

13 O: Sad ne mogu da se sjetim kako je taj tehnički dio posla bio obavljen.
14 Ne mogu sad o tome decidno da tvrdim da... da ne bi pogrešio. Ne mogu da Vam se
15 izjasnim o tom pitanju. Ali znam da je... da je hrvatski Sabor bio obaviješten o
16 izjašnjavanju.

17 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Ako nisam pogrešno zapamtio, rekli
18 ste da ste Vi na tu sjednicu skupštine pošli sami, bez drugih poslanika iz Vaše
19 stranke. Da li sam u pravu? Koliko je Vaša stranka, usput, imala članova u
20 Saboru?

21 O: Petoricu.

22 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Zašto sva petorica nisu otišla tamo
23 s Vama? Da li biste nam ukratko mogli reći zbog čega?

24 O: Kol'ko se sjećam, neki su iz... neki su osećali strah da odu tamo.

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Dobro. Što se tiče Vaše funkcije,
2 kao zastupnika u hrvatskom parlamentu, koliko dugo ste bili zastupnik u
3 parlamentu - tehnički govoreći?

4 O: Tehnički govoreći, formalno, bio sam do sljedećih izbora u Hrvatskoj.
5 Sad ja se tačno ne sjećam kad su sledeći izbori bili pošto mi više nismo
6 učestvovali, ali tehnički, do tada. Ali faktički, moje zadnje prisustvo je bilo
7 u decembru mjesecu 1990. godine.

8 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Da li ste dobivali neku platu? U
9 cijelom tom vremenskom periodu?

10 O: Mislim da ne. Kasnije je uspostavljena plata, međutim bili su nekakvi
11 paušali ili tako neki troškovi. Plata još uvijek nije bila uspostavljena. Pošto
12 smo mi dosta rijetko dolazili, tako da...

13 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Poslednje pitanje sada: kako ste
14 upoznali optuženoga gospodina Milana Martića?

15 O: Kol'ko me sjećanje služi, ja i predsjednik Martić smo se upoznali baš
16 negdje nakon tog mog odlaska u Sabor, nakon toga... par dana nakon toga sam bio
17 u Kninu i tu smo se i upoznali. Lično.

18 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Kad je to bilo otprilike? Kojeg
19 mjeseca, koje godine?

20 O: Znači, to je bio kraj avgusta, početak septembra 1990. godine.

21 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala Vam, gospodine Ličina.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala sudiji Hoepfelu.

23 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Samo nekoliko pitanja. Neka od
24 njih se odnose na isto područje o kojem Vam je postavio pitanja i gospodin
25 sudija Hoepfel. Da bih bila načisto, Vi ste rekli da ste bili poslanik u
26 skupštini. Kakva je to funkcija? Koga ste Vi zastupali?

27 O: Časni Sude, nije mi jasno na koga mislite? U kojoj skupštini? Pošto

28
29
30

1 sam bio poslanik u više skupština. Na koje vreme mislite?

2 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] U hrvatskom Saboru. Vi ste bili
3 poslanik i spominje se i ovaj termin "poslanik". Znači, može da bude na
4 engleskom jeziku i "member" i "deputy". Koje funkcije ste obavljali? To bih
5 željela da znam.

6 O: U hrvatskom Saboru, ja sam izabran za poslanika pošto je tada
7 hrvatski Sabor imao tri vijeća. Postojalo je vijeće opština, vijeće...
8 društveno-političko vijeće i vijeće udruženog rada. Ja sam izabran za poslanika
9 u hrvatski Sabor u Vijeću opština na... za područje opštine Gračac. I to je
10 jedina funkcija koju sam obavljao u Saboru. Samo poslanika.

11 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Hvala Vam. Vi ste izjavili da u
12 novom ustavu Hrvatske se Srbi nigdje konkretno ne spominju. Da li je to tačno?
13 Vi to izjavljujete u svom iskazu, u svom svjedočenju?

14 O: Da.

15 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Ja bih htjela da saznam, budući
16 da ste rekli da niste pravnik, da niste studirali pravo, ali ste svjedočili u
17 vezi sa ustavom - htjela bih sljedeće da saznam od Vas: ima li ičega u ustavu
18 što onemogućava tumačenje da ako se spominje "hrvatska" ili "hrvatski", da ta
19 riječ ne uključuje osobe svih nacionalnih porijekla, odnosno, svih nacionalnih
20 grupa, a to znači i Hrvate i Srbe i svaku drugu nacionalnu grupu? To hoću da
21 čujem od Vas. Rekli ste da se nigdje konkretno ne spominju Srbi.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da, časni Sude. Da bi bila takva formulacija kao što Vi kažete, onda
2 bi formulacija mogla da bude da je Hrvatska država hrvatskih državljana. I to bi
3 onda bilo korektno. Međutim ovde se radilo o formulaciji da je Hrvatska država
4 hrvatskog naroda. Ili građana - u onom prvom delu "hrvatskih građana", a...

5 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Dakle, Vaše tumačenje riječi
6 "narod" je da bi to trebalo isključivo da znači osobe koje su Hrvati po
7 nacionalnosti? Je li to tačno? Je li to ono što Vi kažete?

8 O: Da. Jer kada bi bilo drugačije, onda bi bilo "hrvatskih građana" ili
9 "hrvatskih državljana" ili kako već.

10 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Dobro. Hvala Vam. Nemam više
11 pitanja.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ako mogu da nastavim tamo gdje je
13 prekinula sudija Nosworthy... A da li se "hrvatski narod" ne bi odnosio - ako
14 uzmemo formulaciju "hrvatski narod" - ne bi li to moglo da se odnosi na narod
15 Hrvatske?

16 O: Ne. Zato što stoji eksplicitno "hrvatski narod".

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A koja je razlika između "hrvatskog
18 naroda" i "naroda Hrvatske"? Koja je razlika u značenju?

19 O: U toj formulaciji trebalo bi da stoji "građani Hrvatske". A ako
20 kažemo "hrvatski narod", onda se radi isključivo o Hrvatima kao etničkoj grupi.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim Vas pokušajte da se
22 usredsredite na moje pitanje. Ja znam šta Vi kažete da bi to trebalo da znači,
23 ali moje pitanje Vama je: koja je suštinska razlika između "hrvatskoga naroda" i

24

25

26

27

28

29

30

1 "naroda hrvatske"? Koja je lingvistička razlika?

2 O: "Hrvatski narod" određuje Hrvat... znači, narod kao etničku grupu
3 Hrvate. A nar... hrvatski narod i ne... ne mora da bude... i ne mora da bude sa
4 tog... samo sa područja Hrvatske. Dok je "narod Hrvatske" onaj narod koji je
5 samo, koji živi u... u... na tom području.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Ličina, molim Vas slušajte
7 moje pitanje. Ja ne govorim o hrvatskom narodu. U engleskom jeziku se to kaže
8 "Croat people". Ja govorim o hrvatskom narodu, a na engleskom se to kaže
9 "Croatian people" ili "People of Croatia". Koja je razlika između ta dva
10 termina?

11 O: Zato što u srpsko-hrvatskom dotadašnjem, pojam "hrvatski narod" se
12 striktno odnosi na Hrvate kao etničku grupu. "Narod Hrvatske" bi se odnosio na
13 građane Hrvatske, znači, na sve građane, bez obzira na etničku pripadnost. To je
14 lingvistički jasno. Ja nisam lingvista, ali znam da je to, da je to tačno.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam na odgovoru.

16 U svom svjedočenju, a mislim da je to bilo možda tokom Vašeg glavnog
17 ispitivanja, rekli ste da su barikade bile logična odbrambena mjera i da stoga
18 nisu bile prijetnja nikome. Sjećate li se toga?

19 O: Da.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li se sjećate da ste rekli da Vi
21 niste sudjelovali u podizanju barikada jer su one nicale na jedan neorganizovan
22 način i da ih je podizalo civilno stanovništvo.

23 Kada klimate glavom, to ne ulazi u transkript kao Vaš odgovor, stoga
24 ukoliko klimate glavom, molim Vas da nešto i kažete što bi bilo u skladu sa
25 Vašim klimanjem glavom.

26 O: Časni Sude, ja samo čekam da mi stigne prevod, da završim. Da, kao
27 što sam rekao, mi nismo učestvovali u orgnaizovanju barikada. One su nastale
28 samoorganizovano. Ustvari, ako pitate lično mene, ja sam upravo rekao da sam
29 doputovao iz Zagreba kad su... u vreme kad su barikade se već... su se već

30

1 pojavile.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Shvatam. U redu. Sada moje pitanje
3 Vama je sljedeće: ako niste učestvovali u tome i ako one nisu bile službeno
4 organizovane, kako onda znate da su one podizane sa motivom i ciljem odbrane?

5 O: Znam zato što sam u to vreme živio tamo. Dakle, imao sam kontakt sa
6 stanovništvom. Čuo sam raspoloženje naroda i vrlo mi je bilo jasno zašto ih i
7 zbog čega se te barikade dižu. Znači, one su, one su nastale kao iz straha, kao
8 neka vrsta zaštite od mogućeg napada na ta područja.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A u to vrijeme, kada su to ti ljudi
10 radili, pošto kažete da to nisu organizovale vlasti, onda su oni očigledno
11 uzimali zakon u svoje ruke, zar ne?

12 O: Ne bi mogao tako da nazovem. To je... to je jednostavno jedna
13 reakcija iz straha. Ali, može da se protumači i na takav način kao što ste Vi
14 interpretirali.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li Vi kažete da sam na primjer
16 građanin Haga, mogao bih da izađem van i da počnem zaustavljati automobile bez
17 ikakvih sankcija od strane lokalnih vlasti i to se ne bi smatralo nezakonitim?

18 O: Ja to gledam na jedan sasvim drugačiji način. Građanin Haga da sad
19 podiže barikade, normalno da je da to vlasti treba da sankcionišu. Međutim tada
20 se dešava nešto vrlo opasno. Sasvim je drugačija situacija. Sasvim je drugačiji
21 kontekst politički i bezbednosni i svaki drugi. Znači, sasvim je drugačiji
22 kontekst od ovoga sad o kome Vi govorite, časni Sude.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možemo se vratiti na taj kontekst. Ko
24
25
26
27
28
29
30

1 je u nekoj državi odgovoran za bezbjednost građana? Pojedinačni pripadnik države
2 ili posredstvom vladinih organa vlasti?

3 O: Normalno je da je... da je odgovorna... da su vlasti odgovorne.
4 Svakako. Ali, ovoga, u ovom slučaju vlasti su se ponašale avanturistički.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Zašto? Zašto su se tako ponašali?

6 O: Mislim na hrvatske vlasti. Ponašale su se avanturistički. Krenule
7 su... došlo je, znači, do razoružavanja policijskih stanica, formiranja novih -
8 ja govorim o... znači, o ukupnoj situaciji. I to je izazvalo uznemirenje.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja imam na umu tj. mislim na vlasti
10 SAO Krajine. Oni imaju kontrolu nad tim područjem, a građani prave blokade, a
11 čini se da oni ne preduzimaju nikakvu akciju da zaustave tu očigledno nezakonitu
12 akciju.

13 O: Časni Sude, u to vreme ne postoji Krajina. To je 17. avgust. Krajina
14 je..., SAO Krajina je formirana 19. decembra. Ne postoji Krajina. Postoje samo
15 srpske opštine.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Onda pođimo do...
17 Oprostite. Vi kažete da je to bilo u augustu, 17. augusta. Vi ste izjavili, kada
18 se radilo o dokaznom predmetu 141, da je deklaracija srpskog naroda o njihovom
19 suverenitetu i autonomiji bila usvojena na sjednici skupštine koja je održana u
20 Srbu, 25. jula 1990. godine. Da li sam u pravu? Od tog dana pa nadalje, na
21 osnovu te deklaracije, kako je srpski narod smatrao da treba da se vodi vlada na
22 jednom području na kojem su oni proglasili svoju autonomiju i suverenitet?

23 O: Srpski sabor u Srbu je bio veliki narodni skup. On je formirao Srpsko
24 nacionalno vijeće kao svoj izvršni organ. Međutim tada još nije uopšte bilo

25

26

27

28

29

30

1 obilježeno... nije... nije obilježena Krajina kao nekakva teritorija. Nije
2 obilježen teritorij na kome neki organ vlada. To je samo proklamovana volja
3 srpskog naroda o suverenosti i autonomiji. A faktički ovo se dešava dvadesetak
4 dana nakon toga.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] I dalje moje isto pitanje. Kako je
6 srpski narod onda očekivao odnosno, predviđao da treba se vodi vlada na području
7 na kojem su proglasili svoj suverenitet i autonomiju, bez obzira da li je tom
8 području dato ime SAO Krajina ili ne? Gdje oni upražnjavaju suverenitet? Gdje
9 upražnjavaju autonomiju? To ne može biti u vazduhu, zar ne?

10 O: Proklamacija, znači, deklaracija, je definisala da je srpski narod
11 suveren na cijeloj teritoriji Republike Hrvatske. Onog momenta kada od strane
12 centralnih republičkih vlasti dođe do promjena, toga momenta će se definisati
13 taj prostor. Međutim tada, zvanično, još uvijek je Republika Hrvatska bila
14 sastavna... sastavni dio federacije, Savezne Republike... Socijalističke
15 Federativne Republike Jugoslavije.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Nešto ne razumijem. Vi kažete da je
17 proglas definisao srpski narod kao suvereni narod na cijeloj teritoriji
18 Republike Hrvatske. Mislio sam da ste takođe svjedočili da je ta deklaracija
19 sadržavala i odbijanje amandmana na ustav koju je predložio hrvatski Sabor. Da
20 li sam u pravu? Vi ste se pridržavali staroga ustava, a ne novoga?

21 O: Da, u pravu ste. Radi se o tome da je do tada srpski narod bio
22 suveren. Sa novim promjenama u Hrvatskoj, sa novim zakonima, sa nov... sa
23 amandmanima na ustav ide se ka tome da se srpskom narodu ukine status suverenog
24
25
26
27
28
29
30

1 Naroda. I iz toga razloga srpski narod proklamuje... je... je na saboru u Srbu
2 prokla...proklamovao svoj suverenitet i odbacio ovakve... ovakve stavove. Znači,
3 mi smo se i dalje pridržavali pozitivnih zakona Hrvatske, a odbacili smo one
4 koje nam ukidaju suverenitet.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Stoga, vi ste sebe vidjeli kao nekoga
6 ko ima određeni set pravila, kao nekoga ko upravlja područjima na kojima je
7 srpski narod u Hrvatskoj, a gdje su pravila drugačija od pravila koja je
8 uspostavio hrvatski Sabor? Nije li ovo tačno? Kada govorim o pravilima, govorim
9 o zakonima vlade.

10 O: Tačno je samo u onome dijelu, zn... u onome dijelu kada Hrvatska
11 ukida neka ona srpska prava. Znači, mi smo željeli samo da zadržimo naše pravo
12 suverenog naroda. Naše pravo da budemo suvereni narod u toj republici. Mi smo
13 bili uslovljeni političkim potezima Hrvatske. Nijedan naš negativan potez nije
14 bio nego njihov.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mogu li još jednom da Vas zamolim da
16 pažljivo slušate moje pitanje i idemo samo jedan... idemo korak po korak. Ne
17 vraćajmo se unazad ako ste prošli tu fazu.

18 Ja shvatam da kažete da su Srbi imali problema sa načinom kako su im
19 Hrvati oduzeli njihova prava. Hoću da kažem, kao reakciju na to, imali ste u
20 Srbu sabor koji je održan 25. jula 1990. i donijeli ste deklaraciju o autonomiji
21 i suverenitetu. Ta deklaracija je odbacila ustav Hrvatske koji je nedugo prije
22 toga bio dopunjen amandmanima? Nije li to tačno?

23 O: Ta deklaracija je odbacila amandmane, a ne ustav.

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To mislim. U redu. Do te mjere da ne
25
26
27
28
29
30

1 stavite srpski narod pod kontrolu i upravu, pod kontrolu ustava koji je imao
2 nove amandmane? Do te mjere da ste morali da zamijenite odbačeni ustav nizom
3 pravila po kojima je trebalo da se rukovode i ponašaju Srbi?

4 O: Mi smo primjenjivali dotadašnje zakone, znači, i dotadašnji ustav, a
5 nismo primjenjivali ref... te amandmane koji su bili usvojeni. Znači, mi smo se
6 tu bazirali upravo na te amandmane i... i... i određene zakone koji su... koji
7 su bili...

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali, Vi ste usvojili zakone koji su
9 bili primjenjivani do tog trenutka. To su bili zakoni onakvi kakve su
10 usvojili... kakve je usvojio srpski narod. To će primjenjivati srpski narod, a
11 ne hrvatski narod. Jer, neki dijelovi hrvatskog prava, neke dijelove tog prava,
12 zakonodavstva Hrvatske, srpski narod nije želio. Da li sam u pravu?

13 O: Da, u pravu ste. Mi nismo željeli da sporimo Hrvatima, hrvatskom
14 narodu pravo.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Ako sam u pravu, a to
16 znači tamo gdje je bio srpski narod, primjenjivali su se zakoni... srpski narod
17 je primjenjivao zakone, a da li je to prihvatljivi dio hrvatskog ustava ili
18 zamjena odbačenog dijela, sada srpski narod primjenjuje to pravo, odnosno te
19 zakone. Nije li tako? Jer oni su sada suvereni i autonomni u odnosu na hrvatsku
20 vladu?

21 O: Srpski narod je sve vreme bio suveren. Znači, sa... sa ovom
22 deklaracijom, srpski narod samo zadržava svoju suverenost.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To sve razumijem. Ali kad ste to ovom
24 deklaracijom zadržali, Vi primjenjujete svoje vlastite zakone? Da li sam u
25 pravu? To je vrlo jednostavno pitanje, gospodine Ličina.

26 O: Mi tada nismo donosili nikakve zakone. Jedina... jedini dokument koji

27
28
29
30

1 je donešen je bila ta deklaracija. Mi nismo donosili nikakve nove zakone u
2 periodu od 25. do 17... od 25.07. do 17.08.1990. Znači, donesena je samo
3 deklaracija.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Ličina, to razumijem. Ali
5 ono što ja kažem je da bez obzira koji zakoni su se primjenjivali na područjima
6 na kojima su živjeli Srbi, od 25. jula 1990. godine, od tada se na tim
7 područjima primjenjuju ti zakoni. Njih, odnosno, primjenjuje ih srpski narod. Da
8 li je to tačno ili nije? Ja Vam postavljam to pitanje i hoću da mi razjasnite u
9 ovom trenutku?

10 O: Tačno je. Mi zadržavamo samo one stare pozitivne zakone. Ništa više.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dobro. Ako je to tačno, da ti zakoni,
12 bez obzira kakvi to bili zakoni, da je te zakone primjenjivao srpski narod, a
13 moje pitanje: kada su građani tih područja na kojima su bili Srbi i ti građani
14 koji nisu imali kontrolu, kada oni odluče da podignu barikade, oni koji provode
15 srpske zakone na tim područjima, šta su oni uradili u pogledu te očigledno
16 nelegalne protuzakonite aktivnosti koja se dešavala?

17 O: Časni Sude, u to vreme ne postoje, još uvijek ne postoje srpske
18 institucije. Srpske institucije još uvijek ne postoje. One su tek u stvaranju.
19 Faktički nastaju tek od decembra mjeseca. Ja shvaćam šta Vi hoćete da pitate,
20 ali ja Vam kažem da je to... da je to jedno vreme previranja... Shvaćam da su
21 neke ... da li su neke stvari legalne ili nelegalne, ali to je jedno vreme
22 previranja specifične situacije i... - o tome govorim.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dobro. Čujem šta ste rekli. /.../

24 U to vrijeme, prije uspostave pravnih institucija, zakonskih institucija
25 i nakon deklariranja i ponovnog iznošenja činjenica o suverenitetu i autonomiji,

26

27

28

29

30

1 ko je bio odgovoran za održavanje reda i poretka u tim područjima u kojima su
2 živjeli Srbi? Pritom mislim na period od 25. jula 1990. i decembra, kada su već
3 neke institucije bile uspostavljene. Dakle, ko je bio odgovoran?

4 O: U to vreme odgovorne su lokalne vlasti. Vlasti u opštinama.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] ...lokalne vlasti u općinama?

6 O: Da, određenom dijelu, ali odgovorne su i vlasti Hrvatske. Postoji tu
7 zajednička suodgovornost.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali, ali... sabor je odbacio Hrvatsku
9 u tom trenutku. U tom trenutku ste već ustvrdili da imate autonomiju i
10 suverenitet. Sad općinske, lokalne vlasti, vlasti o kojima ste rekli da ste
11 općinske vlasti, to nisu vlasti koje su organizirale te barikade i postavile
12 barikade? Barem ste Vi tako rekli. Jesam li u pravu?

13 O: Da, u pravu ste.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Te lokalne općine, da li sam u pravu
15 kada kažem da su one bile pod srpskom kontrolom, posebno kada govorimo o onim
16 općinama koje su na kraju ušle u sklop SAO Krajine? Jer, ako se ne varam, tamo
17 su se i pojavile barikade, zar ne?

18 O: Časni Sude, ovo što Vi meni pokušavate da objasnite... radi se o tome
19 da... da formiranje d...dvoju vlasti faktički kreće tek od 19. decembra. 19.
20 decembra SAO Krajina formira svoje vlasti. Hrvatska u decembru donosi ustav bez
21 Srba. Do tada je još uvijek na snazi ustav u kome su Srbi konstitutivan narod.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Srbi dakle, nemaju potrebu da ne priznaju takvu Hrvatsku. Ali su proklamovali
2 deklaracijom iz sabora u Srbu, ukoliko dođe do bilo kakvih ustavnih promjena u
3 smislu da se izgubi suverenost, u tom... u tom slučaju... u tom slučaju... -
4 amandmanima na ustav nije izgubljena suverenost. Izgubljena su određena prava,
5 ali suverenost nije još bila izgubljena. Suverenost se gubi tek ustavom od...

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine... Gospodine Ličina,
7 dozvolite, molim Vas, da ostanemo dosljedni. Rekli ste mi da su to bila teška
8 vremena, da je kontekst drugačiji, da nije isto kao u Hagu. Rekli ste mi zbog
9 tih turbulentnih vremena da stvari nisu uvijek išle kako su trebale. Međutim,
10 bitna posljedica, da tako kažemo, tih turbulentnih vremena, je bilo to da je
11 srpsko stanovništvo odbacilo vlast hrvatskih vlasti i zato postaje nezamislivo
12 za Srbe, za srpski narod da prihvate hrvatsku vlast. Vi ste izašli iz Sabora. Ne
13 želite ih. Odbacili ste ih. Netko mora popuniti tu prazninu. Postoji vakuum u
14 periodu od 25. jula 1990. i 5. decembra kada se usvajaju institucije. Fizički,
15 na terenu je neko morao preuzeti odgovornost za red i poredak u onim područjima
16 koja su pod srpskom kontrolom, gdje Srbi sada potvrđuju i ustvrđuju svoj
17 suverenitet i autonomiju. Vi kažete da su to bile općine. Ne može se ustvrditi
18 da imate suverenitet i autonomiju, a još uvijek očekivati zajedničku vlast sa
19 onim za koje ste rekli da ste s njima raskrstili. Očekujem da ste, u smislu te
20 Vaše tvrdnje i potvrđivanja suvereniteta, da ste morali ostvariti neku vlast u

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 područjima koje ste imali pod svojom vlasti. Dakle, zar to nije logično? Nije li
2 to ono što je u skladu sa vašom inicijativom kao takvom?

3 O: Časni Sude, ja sam hrvatski Sabor napustio 24. decembra 1990. godine.
4 Dan uoči usvajanja hrvatskog ustava. Hrvatska je do tada bila država i hrvatskog
5 i srpskog naroda. Usvajanjem ustava 1990. godine u decembru, ona definitivno
6 prestaje biti država srpskog naroda. Deklaracija iz Srba... sa sabora u Srbu je
7 proklamovala, ukoliko dođe do toga, Srbi neće... Srbi će formirati svoju
8 autonomiju. Srbi nisu formirali svoju autonomiju sve do 19. decembra, uoči
9 usvajanja novog hrvatskog ustava. Dotada nije postojala autonomija. Dotada su
10 Srbi po onoj proklamaciji imali samo ono što smo mi nazivali kulturnom
11 autonomijom. To je... to je... to je proklamovanje da se zalažemo za jezik,
12 pismo i tako neke stvari. Znači, mi nismo proklamovali da se odvajamo tad od
13 Hrvatske. Nego smo rekli: ukoliko dođe do odvajanja, u to... onda će... onda će
14 doći do... do autonomije. Ustvari, ukoliko... ukoliko Hrvatska donese ustav u
15 kome Srbi neće biti konstitutivan narod, onda će doći do auto... do srpske
16 autonomije. U teritorijalnom smislu.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Sad ste otišli daleko, daleko od onog
18 što sam Vas pitao. Dozvolite da pokušam drugačije postaviti to pitanje. Kako ste
19 očekivali da bi hrvatske vlasti trebale dolaziti održavati zakon i red u jednom
20 području u kojem živi srpsko stanovništvo koje je samo sebe proglasilo, i to 25.
21 jula 1990., kao entitet koji odbacuje zakone koje bi hrvatske vlasti onda
22 trebale provoditi ako bi došle u to područje u kojem su Srbi?

23 O: Časni Sude, deklaracijom iz sabora u Srbu, srpski narod nije sâm sebe
24
25
26
27
28
29
30

1 proglasio. Srpski narod je samo potvrdio ono što već jest, da je suveren.
2 Deklaracijom sabora u Srbu se...se samo daje to da će u slučaju, u slučaju toga
3 da... da u nov... u novom hrvatskom ustavu Hrvatska bude... ukoliko Hrvatska ne
4 bude država srpskog naroda, da će sr... da će onda u tom slučaju Srbi imati...
5 imati svoju autonomiju. Mislim da je to vrlo jasno.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Onda ćemo u ovom trenutku
7 ostaviti se te teme i postaviti Vam sljedeće pitanje.

8 Vi ste u svom iskazu rekli - sad iznosim srž te stvari - dakle, da
9 Hrvatska ne može odlučivati o tome da se odcijepi od SFRJ, a da za to nije
10 dobila pristanak Srba. Da se to legitimno ne može učiniti. Dakle, bez pristanka
11 Srba iz Hrvatske. Da li sam Vas dobro shvatio?

12 O: Da, srpski narod je jedan od dva konstitutivna naroda, da. Potreban
13 je njegov pristanak.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dakle, bilo je pogrešno, barem prema
15 Vašem tumačenju, da Hrvati pokušaju da se odcijepi od SFRJ, a da nisu prije toga
16 dobili pristanak Srba. Da li sam dobro shvatio?

17 O: Ne, niste dobro shvatili. Mi ne sporimo pravo Hrvatima kao narodu da
18 se odcijepi; da se ustvari samoopredijele. To je njihovo pravo. Mi nikad nismo
19 sporili pravo hrvatskom narodu na samoopredjeljenje. Mi samo tražimo isto pravo
20 za nas. Ništa više.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ne, ne, ne, ne. Niste me razumjeli.
22 Hrvatski narod je želio isključiti Hrvatsku, državu, iz te federacije,
23 Socijalističke Republike Jugoslavije. Jesam li u pravu?

24 O: Hrvatski predstavnici, hrvatske vlasti da.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dakle, u toj zemlji, u tom dijelu

26

27

28

29

30

1 koji se naziva Hrvatska, žive i pripadnici srpskog naroda koji su građani
2 Hrvatske i bez čijeg pristanka se takva odluka da se Hrvatska izdvoji ne može
3 legitimno, dakle, zakonito sprovesti. Je li tako?

4 O: Da. Isti takav slučaj bi bio, recimo, u Belgiji.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A to je zbog toga što su i Srbi i
6 Hrvati konstitutivni narodi u Hrvatskoj. Da li je to točno?

7 O: /prijevod engleskog transkripta: "Da."/

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Onda da Vas sada pitam: kako Srbi
9 mogu uspostaviti SAO Krajinu bez pristanka Hrvata? Dakle, radi se ista stvar za
10 koju optužujete Hrvate da su učinili u odnosu na SFRJ. Dakle, zbog čega vi to
11 želite učiniti bez da ste zatražili pristanak Hrvata da se uspostavi ta SAO
12 Krajina?

13 O: Časni Sude, ako bi bilo tako, onda bi se vrtili u krug. Pravo jednog
14 i drugog naroda postoji. Znači, pravo je i srpskog, pravo je i hrvatskog naroda.
15 Mi njima ne sporimo pravo. Onda, u tom slučaju, Hrvatska treba da se
16 prekomponuje kao takva.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. To je bilo moje posljednje
18 pitanje. Prekinut ćemo sa radom. Sutra ćemo nastaviti. Sutra je petak, zar ne?
19 sutra radimo ujutru?

20 G. MILOVANČEVIĆ: /.../... ako mogu da intervenišem kratko? Putovanje
21 gospodine Ličine je odlagano više puta. Služba koja radi sa svjedocima je već
22 mislim dva puta odgađala let. Po informacijama koje ima tim Odbrane, gospodin
23 Ličina bi trebao u popodnevnim satima da putuje. Za... za... za Sudsko veće, s

24

25

26

27

28

29

30

1 obzirom da ste Vi završili sa postavljanjem pitanja, ja ću odmah saopštiti jednu
2 informaciju. Odbrana nema pitanja vezanih za vaša pitanja. Ako kolega tužilac
3 ima neko pitanje, ne znam da li bilo celishodno da eventualno probamo da
4 završimo u kratkom vremenu. Oprostite kolega, ne mislim da sužavam Vama vreme.
5 Da se to završi danas kako bi svedok mogao da otputuje. Da ne pravimo i troškove
6 i...i... i komplikacije službi koja radi sa svjedocima. To sam želeo da Vas
7 obavestim i da Vas zamolim u isto vreme u tom smislu.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dakle, Vi nemate pitanja?

9 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja imam nekoliko pitanja, ali mislim da
10 gospodin neće zakasnuti na let poslije podne.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Na žalost, Tužilaštvo ima pitanja.
12 Međutim sutkinja Nosworthy se mora vratiti u sudnicu vrlo brzo tako da ćemo
13 morati... U svakom slučaju, Tužilaštvo kaže da će završiti veoma rano ujutro.

14 G. MILOVANČEVIĆ: U redu. Hvala.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Dođite sutra ujutro.

16 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim!

17 ... Sjednica završena u 13.48h.

18 Nastavak zakazan za srijedu,

19 18.08.2006. u 09.00h.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30